

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK BİLİM DALI

AYAZAĞA YERLEŞMESİNİN
BİR ÖRNEKLEM ÜZERİNDEN
SOSYO-KÜLTÜREL VE FİZİKSEL ANALİZİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan :

Adem ÖZER

İSTANBUL, 2013

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK BİLİM DALI

AYAZAĞA YERLEŞMESİNİN
BİR ÖRNEKLEM ÜZERİNDEN
SOSYO-KÜLTÜREL VE FİZİKSEL ANALİZİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan :

Adem ÖZER

Öğrenci No :

100807018

DANIŞMAN

Prof. Dr. Şengül Öymen GÜR

İSTANBUL, 2013

AYAZAĞA YERLEŞMESİNİN BİR ÖRNEKLEM ÜZERİNDEN SOSYO-KÜLTÜREL VE FİZİKSEL ANALİZİ

ÖZET

Kent, insan topluluğunun yoğun bir şekilde yaşadığı yerleşim birimi olarak nitelendirilen, fiziki çevrenin ve ekonomik organizasyonun bir arada bulunduğu, farklı amaçlar için kullanılan çok sayıdaki binalardan oluşan, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerin, aktivitelerin gerçekleştirildiği mekanlar topluluğudur. Bu mekanlarda yaşayanlar ise biyolojik, toplumsal ve psikolojik bir varlık olan birey yani kullanıcılarıdır.

Mekan kavramı mimarlık alanında da pek çok araştırmaya konu olmuştur. Mekan, sadece bireylerin ya da toplumların içinde çeşitli eylemler gerçekleştirdiği fiziksel bir olgu değil, toplumların kültürlerine, yaşam şekillerine, sosyal yapılarında geçirdikleri değişimlere bağlı olarak çeşitli anlamlar, bilgiler içeren bir oluşumdur. Toplumlar kendilerine özgü karakteristik özellikleri mekânsal sistemler içinde yaşadıkları mekânla ve mekânsal organizasyonlarla iletirler. Her toplum ve toplumsal grup kendini ifade eden kendine özgü bir mekânsal model biçimlendirmektedir. Gerek yerleşim, gerek bina ölçeğinde ev, sokak, meydan, odalar, holler gibi benzer elemanlardan oluşan inşa edilmiş çevrelerde kültürden kültüre farklılığı yaratan şey bu elemanların organizasyonundaki ve ilişkilerindeki ilkeler ve onların ifade ettiği anlamlardır.

Kullanıcıların alışkanlıkları, gelirleri, sosyal yaşantılarındaki farklılıkla, kültürel eğilimleri, kendilerini çağdaş yaşam koşullarına uyarılma istekleri sonuçta kendilerini mekanlara yansıtmada önemli rol oynamaktadır.

Kentin bir alt birimi olan mekanların, kullanıcılar tarafından oluşturulurken hangi mekânsal anlayışa göre yapıldığı sosyo-kültürel ve fiziksel açıdan incelenebilir. Bugün kentlerin büyümesi ve dönüşmesi aşamasında bu konuda fikir

sahibi olunması yeni yapılacak tasarımlara önemli bir girdi oluşturabilir. Bu çalışmada bu amaçla her an dönüşüme uğraması muhtemel olan bir semt bu amaçla ele alınmıştır. Bu tezde İstanbul ili, Sarıyer İlçesi Ayazağa Köyü Mahallesi konut alanı ele alınmakta ve bu konut alanlarındaki mekânsal organizasyonlarda sosyal yapının rolü saptanmaya ve arada bağ kurulmaya çalışılmaktadır. Kullanıcıların sosyal yapılarının belirlenmesi amacı ile incelenen evlerde anket çalışması ile görüşmeler yapılmış, mevcut konut alanlarının organizasyonunu açıklayan sosyo-ekonomik faktörler, sırasıyla kullanıcıların gelir, yaş, eğitim, cinsiyet vb. özellikleri göz önüne alınarak elde edilmiştir.

Kullanıcılar tarafından yapılan konutlar sentaktik analiz yöntemi ile incelenip değerlendirmeler yapılmıştır. İncelemeye alınan evlerin buradaki nüfusun göç ettiği bölge konutlarını model aldığı ortaya konmuş ve ilerde bir dönüşüme uğraması halinde Ayazağa kullanıcılarının geleneksel değerlerini koruduğu ve bunları ev planlarında yansıttığının göz önünde bulundurularak yeni tasarımlar yapılması gereği tavsiye edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Mekansal Organizasyon, Sosyo-Kültürel faktörler, Fiziksel Analiz

SOCIO-CULTURAL AND PHYSICAL ANALYSIS OF AYAZAGA DISTRICT

ABSTRACT

The city is considered as the habitat of human society, heavily inhabited by settlements, resulting from the interrelations of social, cultural and economic forces. The buildings used for different purposes consisting of a large number of economic, social and cultural activities and a collection of outdoor activities consist in the city. This complex constitution serves the biological, social and psychological entity called the individual or the user.

The concept of space has been the subject of plenty of researches in the field of architecture. Space accommodates various actions of individuals or societies not only as a physical entity but as entangled relationships of culture and way of life of societies. It contains information about the differences and changes in social structures, attitudes and meanings. Societies have their own unique characteristics which transpire from their particular location and spatial organizations in spatial systems. Every society expresses itself in a unique spatial pattern. From the scale of settlement, the scale of the building to house, street, square, rooms, halls, cultures show differences due to value-laden principles of organization and meanings.

Places which are subsystems of the city, created by the users, are congruent with the structures of socio-cultural and physical factors. In this study, a sample is determined in the Ayazaga District, Sarıyer, İstanbul, a residential area, and the people as well as the spatial organization of that residential area are studied from the aspects of physical environment and socio-cultural structure so as to determine the role of the social structure on house type choice. Survey to determine the social structures of the households consisted of questionnaire and interviews. The spatial assessments were made by the method of space syntax analysis.

Socio-economic factors which were used to explain the organization of the existing residential subjects were users' income, age, education, gender, etc. A series of questions to decipher their use of space, habits, neighbourly relations, satisfaction

with their neighbourhood, their likes and dislikes about their surroundings, etc were directed to subjects and the properties of the users were determined. Most importantly the research disclosed that the houses this particular population built for themselves reflected their traditional houses and values, habits and likes associated with them.

Key Words : Spatial Organization, Socio-cultural factors, Physical Analysis

ÖNSÖZ

Kullanıcılar kent bütününde farklı mekan organizasyonlarında yaşamayı tercih etmektedir. Kullanıcıların bu mekan tiplerini oluşturmalarında farklı kültürlerin etkileri bulunmaktadır. Bu etkenler arasında sosyal yapının rolünü belirlemek amacı ile yapılan araştırmada, sosyal yapı ile mekan organizasyonu arasındaki ilişki düzeyi belirlenmektedir. Araştırmanın kullanıcı-çevre ilişkileri kapsamında yapılacak olan diğer çalışmalara örnek ve yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu tez çalışmam sırasında pek çok kişiden yardım ve destek gördüm.

Özellikle, tez danışmanlığımı kabul ederek, bu konuda çalışmamı destekleyen ve çalışmam süresince bana özgür düşünce ortamı sağlayan Sayın Prof.Dr. Şengül Öymen GÜR'e sonsuz teşekkürler ederim.

Adem ÖZER

Şubat, 2013

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
TABLULARIN LİSTESİ	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
RESİMLERİN LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1.Sorun	1
1.2.Araştırmanın Amacı	2
1.3.Araştırmada Kullanılan Yöntemler	2
1.3.1.Sentaktik Analiz	2
1.3.2.Anket Çalışması	3
1.4.Araştırma Alanının Seçimi	3
2. TEMEL KAVRAMLAR	3
2.1. Mekan Kavramı	3
2.2. İnsan-Mekan İlişkisi	5
2.3. Ev Kavramı	6
3.ÖRNEKLEME ALANI : İSTANBUL SARI YER İLÇESİ	
AYAZAĞA KÖYÜ MAHALLESİ	6
3.1. Ayazağa Köyü Mahallesi Tarihçe	8
3.2.Nüfus ve Altyapı	8
4.ALAN ÇALIŞMASINDA KULLANILAN YÖNTEM	
VE METODLARIN TANIMI VE ANALİZİ	10
4.1. Morfolojik Analiz	10

4.2.Mekan Sentaksı	11
4.2.1.Mekan Derinliğinin Hesaplanması	13
4.2.2. Rölatif Asimetri Değerinin Hesaplanması	14
4.2.3.Gerçek Rölatif Değerinin (RRA) Hesaplanması	14
4.2.4.Mekan Tipolojisi	15
4.3.Ayazağa Mahallesi 110.Sokak'taki Konutların Mekansal Sentaks	
Yöntemiyle İncelenmesi	16
4.3.1.Ayazağa Köyü Mahallesi 110. Sokak'taki Konutların	
Konum Planları	17
4.3.2. Ayazağa Köyü Mahallesi 110.Sokak'ta	
Seçilen Konutların Analizi	19
4.3.3. Ayazağa Yerleşmesi 110.Sokak'taki Mekansal Sentaktik	
Grafiklerinin Analizi	49
4.3.4.Geleneksel Konut Plan Tipleri	50
4.4.Ayazağa'da Yapılan Anket Tabloları Ve Sonuçları	53
5.BULGULAR VE YORUMLAR	59
6.SONUÇ	62
7.KAYNAKÇA	64
7.1.EKLER	66
7.2.ÖZGEÇMİŞ	70

TABLULARIN LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1. P sayıdaki mekan için D değerleri	15
Tablo 4.2. Denek Profili ve Verileri Gösteren Toplu Çizelge	53
Tablo 4.3. Likert Ölçekli Soruların Analiz Çizelgesi	59

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa No</u>
Şekil 4.1. Mekan Sentaksı Teorisi Mantığı	12
Şekil 4.2. Bir yapı örneği ve gamma haritası	13
Şekill 4.3. Shoul'un geçirgenlik tipolojisi	15
Şekil 4.4. Ayazağa Köyü Mahallesi 110 Sokak'ta seçilen konutların konum planı	18
Şekil 4.5. RD / RRA grafiği	49
Şekil 5.1. İç – Dış Sofalı Plan Tipi ve Köşeli Sofa Plan Tipi	60
Şekil 5.2. İç Sofalı Plan Tipi (Karnıyarık)	60
Şekil 5.3. Ayazağa Yerleşmesi 110.Sokak'taki Örnek Plan Tipleri	61

RESİMLERİN LİSTESİ

<u>Resim</u>	<u>Sayfa No</u>
Resim 3.1. İstanbul Uydu Görüntüsü	7
Resim 3.2. Sarıyer Uydu Görüntüsü	7
Resim 3.3. Ayazağa Köyü Mahallesi Uydu Görüntüsü	9

Resim 3.4. Ayazağa Köyü Mahallesi Uydu Görüntüsü	10
Resim 4.1. (bkz. Şekil 4.4.)	16
Resim 4.2. (bkz. Şekil 4.4.)	16
Resim 4.3. (bkz. Şekil 4.4.)	16
Resim 4.4. (bkz. Şekil 4.4.)	16
Resim 4.5. Ayazağa Köyü Mahallesi Uydu Görüntüsü	17

1.GİRİŞ

1.1. Sorun

İnsanlar eski çağlardan günümüze kadar farklı zaman dilimlerinde örgütlenme, üretim, tüketim ilişkileri ve teknolojik gelişmişlik düzeylerine göre, bir başka anlatımla sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerine bağlı olarak çeşitli konut tipleri oluşturmayı tercih etmiştir. Konut, zaman, mekân ve anlamın her türlü ifade bulduğu bir birim, kültürlerin, zaman sürecinde nasıl değişime uğradığının en iyi gösterim aracıdır.

Toplumsal yaşam gereği Anadolu farklı kültürlerin beşiği olmuştur. Farklı kültürler farklı yaşam biçimlerini, farklı yaşam biçimleri de farklı mekan ve mekan organizasyonu gerektirmiştir. Kentlerde barınma gereksinimini karşılayan konut alanları toplumun yaşam düzeyine, toplumsal değerlere, aile yapılarına, gelenek ve göreneklere göre oluşmaktadır. İnsanlar toplumsal-ekonomik-kültürel değerlere dayanarak değişik konut tipleri ve yaşam çevreleri oluşturmuşlardır.

Ancak kullanıcıların mekân organizasyonlarının, çağdaş yaşam koşullarına ve kendi potansiyellerine bağlı olarak zaman içinde değişiklik göstermesi de mümkün olabilmektedir. Bu durum daha çok göç etme durumunda kalan ve özgün yerleşmelerini terk eden nüfuslarda gözlemlenmektedir. Bu tip durumlarda kullanıcılar çeşitli tepkiler verebilmektedir. Örneğin sonuç, mevcut mekân alanına uyum sağlama, yeniden düzenleme, yenileme veya yeni bir konut tipi tercih etme şeklinde olabilmektedir.

Bütün bu farklı tepki durumları göç sonucu veya dönüştürme sonucu yerlerinden olacak nüfusların bu aşamadaki olası tercihleri hakkında tasarımcıların fikir sahibi olmasını gerektirir. Bazı durumlarda kullanıcının barındığı tipolojileri korumak onların ilerde ev ve çevresinden duyacağı tatmini arttırmaya yarar. Bazen de mevcut konut tiplerinin yenilenmesi veya yeni mekân organizasyonlarının planlanmasını gerekebilir. Bu yenileme ve planlamaların sağlıklı ve etkin olarak yapılabilmesi için gerek mevcut mekân organizasyonlarının ve gerekse kullanıcının satın alma gücü ve fiziksel, sosyal ve ekonomik yapısının araştırılarak, eğilimlerin ortaya konması ve geleceğin doğru olarak tahmin edilebilmesi gerekmektedir.

Sosyal yapının değişimine bağlı olarak kullanıcılar tarafından tercih edilebilecek mekân organizasyonlarının belli olasılıklar içerisinde tahmin edilebilmesi, yeni yerleşmelerde veya iyileştirmelerde konut tiplerinin yeniden planlanması sürecinde kullanıcıların mevcut mekân organizasyonlarının bilinmesi önemli bir veri grubu oluşturmaktadır. Tezin temel varsayımı şudur ki özellikle halk eliyle yapılmış evler kullanıcının konut plan anlayışını ve işleyişindeki beğeniği yansıtır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu tezin amacı mekân ve insan arasındaki etkileşim ilkesine bağlı olarak, kullanıcıların sosyal, kültürel ve ekonomik düzeyleri göz önünde bulundurularak gereksinme ve taleplerinin analiz edilmesidir. Böylece gelecekte yapılabilecek yeni konutların, kullanıcıların gereksinimleri göz önünde bulundurularak yeni mekân organizasyonlarına veri tabanı oluşturmaktır.

Araştırmanın hedefi tarihsel gelişim sürecinin işleyişinde sosyal, kültürel ve ekonomik etkenlerin ev ile ilişkisini saptamak ve konut tipleri oluşturulmasında özellikle sosyal yapı ile bu etkenler arasındaki ilişkiyi savunan bir varsayımsal model oluşturmaktır. Modelin planlama veya iyileştirme çalışmalarında, kentsel politikayı belirleyenlere ve karar mekanizmalarına yol gösterici bir rehber olması düşünülmektedir.

1.3. Araştırmada Kullanılan Yöntemler

1.3.1. Sentaktik Analiz

Çalışmada tercih edilen Mekân Sentaksı yöntemi Morfolojik analiz yöntemlerinden biridir. Kullanılan yöntemin amacı, insanlar tarafından oluşturulan yapıma çevrelerin mekânsal bütünler olarak nasıl çalıştığını mekânlar arası ilişkiler düzeyinde ortaya koymak, matematiksel ve geometrik metotları kullanarak mekânı ve mimari tasarımı formüle etmek ve yorumlamaktır.

1.3.2. Anket Çalışması

Araştırmada Ayazağa Mahallesi 110.Sokak'taki konut tiplerinin ve kullanıcı gereksinme ve alışkanlıklarının tespiti, sosyal ve ekonomik yapılarının incelenmesi için anket tekniğinden yararlanılmıştır. Bu arada gözlem ve yerinde inceleme yöntemleri ile konutların derin okuması, deneklerin yaşam biçimi, gereksinme ve tercihleri daha aydınlatıcı olarak gözlemlenmektedir. Bundan dolayı bu çalışmada Ayazağa bölgesinde yapılan 200 anketin yanı sıra konut kurguları sentaktik analiz kuramı esas alınarak çözümlenmiş ve tercihlerin yönü de ortaya konmuştur. Konut olarak kullanılan bütün evlerde anket çalışmasının yapılmasına özen gösterilmiştir. Zaman zaman ulaşılmayan kullanıcılara tekrar tekrar gidilerek anketler tamamlanmıştır.

1.4. Araştırma Alanının Seçimi

Mekân organizasyonu sosyo-kültürel ve fiziksel değerlerin, insan ve konut ilişkisi üzerinden biçimlendirilmesiyle kurgulanmaktadır. Bu kurgu doğrultusunda tez çalışmasında örneklenme alanı olarak kullanıcı-konut ilişkilerinin dolaysız olduğu ve plan tiplerine yansıdığı düşünülen Sarıyer İlçesi, Ayazağa Mahallesi seçilmiştir. Bu seçimin diğer önemli bir nedeni Ayazağa çevresinin hızlı bir değişime tabi tutulmuş olmasıdır. Görünüşe bakılırsa bu gelişmeler Ayazağa Mahallesi'ne doğru ilerleyecektir. Araştırma bu nedenle ivedi bir soruya da yanıt olmayı arzulamaktadır.

2. TEMEL KAVRAMLAR

2.1. Mekân Kavramı

Mekân, insanoğlunun yaşamının her evresini geçirdiği bir birim, boşluktur. Mekân insanların fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinimlerine göre oluşmuştur. İnsanların gereksinimleri ve istekleri doğrultusunda fonksiyonel birimlerin bir araya gelmesi ile oluşan bütünleşme de mekânsal organizasyonu oluşturmaktadır.

Mekân en basit tanımıyla bir kişi veya grubun yeridir. İnsanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı, sınırları kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşluktur (Gür, 1996, s. 43-44).

Bir mimari mekânın ‘yaşam mekânı’ ve ‘geometrik mekân’ olmak üzere iki farklı boyutundan söz etmek mümkündür. ‘Yaşam Mekân’ında esas olan mekânın kullanıcısı üzerinde bıraktığı duygusal izlenimlerdir. ‘Geometrik mekân’ ise, yaşam mekânının aksine homojen, türdeş ve evrensel bir yapıyı ifade etmek için kullanılmaktadır. Literatürde ‘geometrik mekan’ ile eş anlamlı olarak ‘tasarım mekanı’ (Schulz, 1971) ya da ‘temsili mekan’ (Lefebvre, 1991) gibi tanımlar da kullanılmaktadır. Özetle, bir mimari tasarım ürünü olarak tanımlandığında, ‘geometrik mekan’ mimari mekanın tasarlanmış durumu iken, ‘yaşam mekanı’ onun yaşanan ve tüketilen boyutunu ifade etmektedir (Dinçer, 2005, s. 207–216).

Belirli amaçlar doğrultusunda sınırlandırılmış olan mekân, geometrinin en basit ögesi olan noktadan yola çıkılarak düzlemlerin oluşturduğu bütüne doğru bir gelişim sonucunda biçimlenmektedir (Usta, 1995).

Yansıttığı düzenin geleneksel kültür ve siyasal/sosyal yaşamdan kaynaklı olduğunu hissini uyandıran mekânlar “geleneksel” olarak anılırken, çağdaş tasarım kavramları ile oluşturulduğu sezinlenen mekânlar “çağdaş” mekanlar olarak anılırlar (Gür, 1996, s. 43-44).

Her yapı iki tür mekândan oluşmaktadır. Yapının kendisinin oluşturduğu tavan döşeme, duvar vb. gibi öğelerin sınırladığı mekân iç mekândır. Diğeri yapının dış yüzeylerinin etrafındaki diğer yapı ve kitlelerle oluşturduğu dış mekândır (Usta, 1995). Mekân sentaksı teorisine göre iç mekân kullanıcısına ait, dış mekân herkese aittir.

İnsanların fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinimlerine göre mekânlar oluşmakta, insanların gereksinimleri ve istekleri doğrultusunda fonksiyonel birimlerin bir araya gelmesi ile de oluşan bütünleşme de mekânsal organizasyonu

oluşturmaktadır. Her mekânsal organizasyon bir simge ve kültür nesnesidir denilebilir (Onat, 1990).

Mekân organizasyonları mekânsal gereksinimlerin yanıtı olduğuna göre belirlenmiş süreç içinde mekân organizasyonundaki değişimler ile gereksinim değişimi de izlenmiş olacaktır (Kırcı, 2001).

Son olarak mekânın, mekânsal kullanım, insan davranışları ve ilişkileri yapılandıran belirleyicilik özelliği olduğu kadar, iklim, hammadde, işgücü, kaynaklar vb. özellikleri vasıtasıyla dönüştürücü olma özelliği de vardır.

2.2. İnsan-Mekân İlişkisi

Bir kişi veya grubun yeri olan mekân insanın, insan ilişkilerinin ve içinde bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların yer aldığı, sınırları kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşluktur (Gür, 2000).

Sosyal yapıları farklı olan kullanıcılar farklı mekânlarda bir araya gelmektedirler. Bu da, kent dokusundaki mekânların düzenlenmesinde sosyal yapının önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Güvenç (1972, s. 24), mekan düzenlemesinde, kullanıcının sadece biyolojik gereksinmelerinin değil, davranışsal isteklerin de göz önüne alınmasını, başka bir deyişle kullanıcı kültürünün bir bütün olarak ele alındığı bir planlama sürecinin oluşturulmasının gerekli olduğunu yıllar öncesinden belirtmiştir.

Mekân öğelerinin, mekânsal örgütlenmede sınırlayıcı, belirleyici, yönlendirici, odaklayıcı, süreklilik sağlayıcı, anlam taşıyıcı, birleştirici ve ayırıcı roller üstlendiği gözlenmektedir. Konutta bulunan bazı öğeler, insan-mekan arasında duysal bir bütünleşmenin kurulabilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu öğeler bireysel niteliklere ve yaşantıya bağlı öğeler olabileceği gibi toplumsal değerlerin ifade bulduğu mekanlar ve mekan öğeleri de olabilmektedir.

2.3. Ev Kavramı

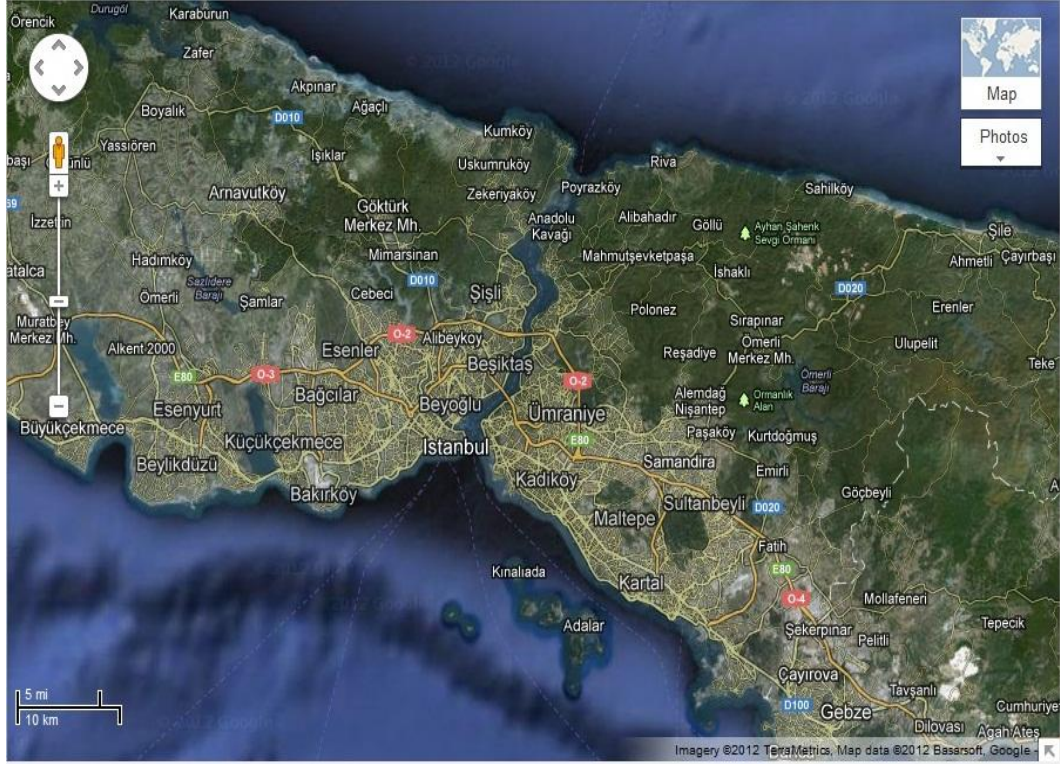
Evler kendi iç düzenlerinden, oluşturdukları şehir ölçeğindeki çevrelere kadar, insan yaşamını, insan davranışlarını ve toplum düzenini etkileyecek güce sahiptir (Erincik,2003).

Tarihsel olarak ev iletişim, etkileşim, mekân, zaman ve anlamın örüntüsüdür (Gür, 2000). Bir yandan ait olduğu etnik grubun karakteristiklerini, yaşam biçimini, davranış kurallarını, çevresel tercihlerini, imgelerini yansıtırken, öte yandan kullanıcısının özüyle ilgili imgelerini, kendini kanıtlama ve anlatma eğilimini, böylece tasarım, donatım ve biçem ile bireyin kişilik ayrıcalığını yansıtır (Gür, 2000). Ev basit mekânsal bir yapı değil, zengin kültürel ve sosyal anlamlar içeren karmaşık bir yapıdır. Evin karmaşık yapısı ile içerdiği kültürel zenginliği onu mekân sentaksı teorisinin çalışma kapsamında önemli bir yer tutmasına neden olmuştur.

3.ÖRNEKLEME ALANI : İSTANBUL SARIYER İLÇESİ AYAZAĞA KÖYÜ MAHALLESİ

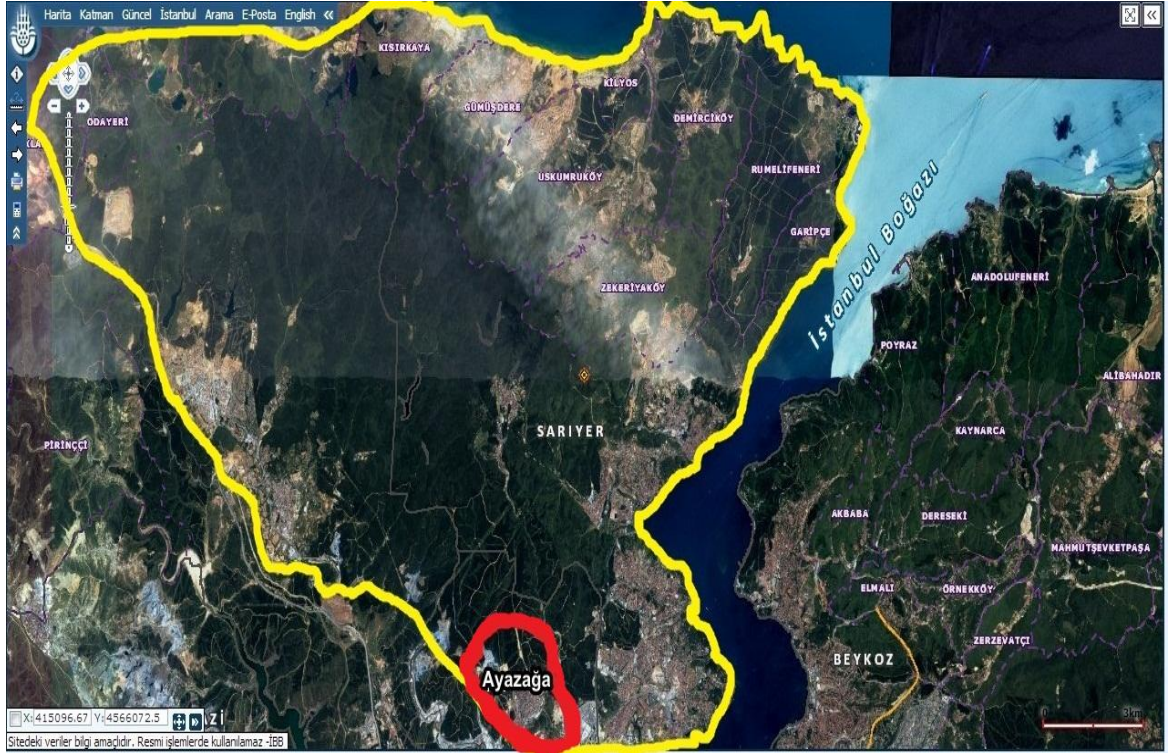
İstanbul, Türkiye'nin en kalabalık, iktisadi ve kültürel açıdan en önemli şehridir. Şehir, iktisadi büyüklük açısından dünyada 34., nüfus açısından belediye sınırları göz önüne alınarak yapılan sıralamaya göre Avrupa'da, Moskova'dan sonra, ikinci sırada gelir.

İstanbul Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara kıyısı ve Boğaziçi boyunca, Haliç'i de çevreleyecek şekilde kurulmuştur. İstanbul kıtalararası bir şehir olup, Avrupa'daki bölümüne Avrupa Yakası veya Rumeli Yakası, Asya'daki bölümüne ise Anadolu Yakası veya Asya Yakası denir. Tarihte ilk olarak üç tarafı Marmara Denizi, Boğaziçi ve Haliç'in sardığı bir yarım ada üzerinde kurulan İstanbul'un batıdaki sınırını İstanbul Surları oluşturmaktaydı. Gelişme ve büyüme sürecinde surların her seferinde daha batıya ilerletilerek inşa edilmesiyle 4 defa genişletilen şehrin 39 ilçesi vardır. Sınırları içerisinde ise Büyükşehir Belediyesi ile birlikte toplam 40 belediye bulunmaktadır.

Resim 3.1. İstanbul Uydu Görünümü, 2012 (İBB, Şehir Rehberi).

Sarıyer

Resim 3.2.Sarıyer Uydu Görüntüsü, 2013 (İBB, Şehir Rehberi)

Boğaz köylerinden biri olan Sarıyer'de, gelişme yıllar içinde gözle görülür bir şekilde artarak buradaki orman alanlarına baskı yaptı.

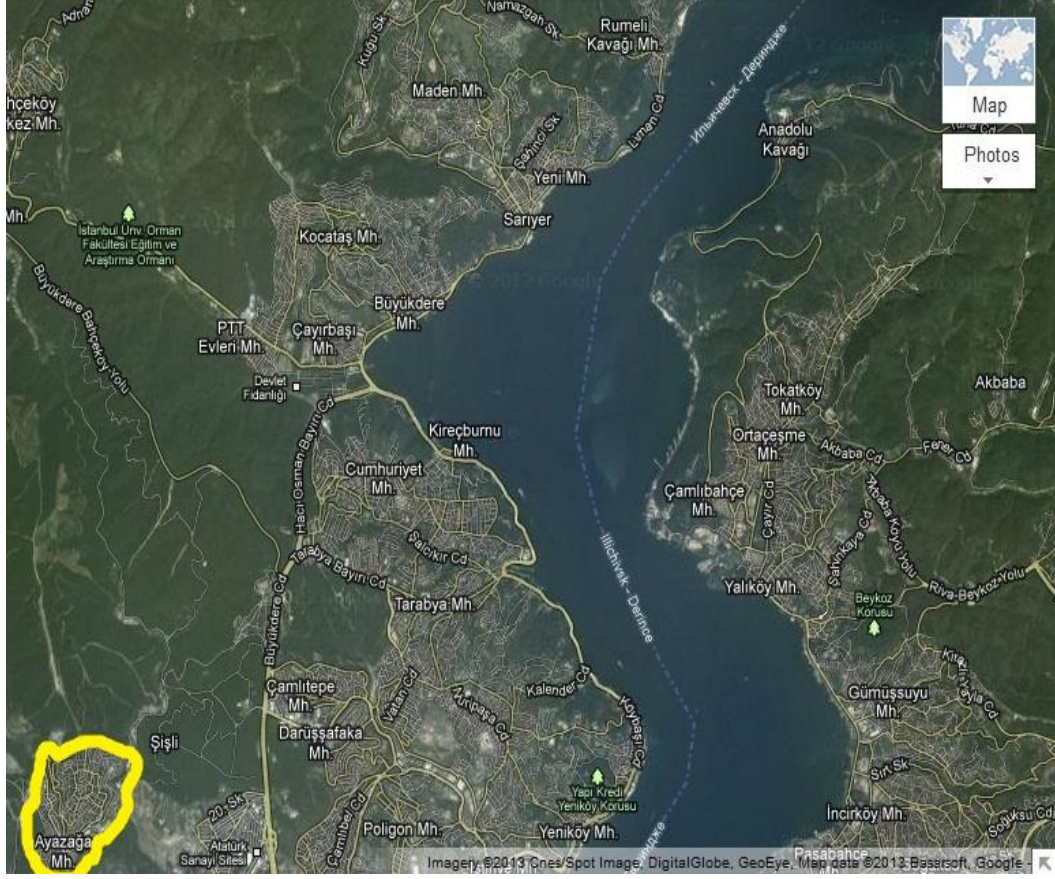
Sarıyer İstanbul'un Avrupa Yakası'nda bir ilçedir. Güneyde Beşiktaş, güneybatıda Kâğıthane ve batıda Eyüp ilçeleri ile doğuda İstanbul Boğazı, kuzeyde Karadeniz ile çevrilidir. Sarıyer İlçesi toplam 26 mahalle ve 8 köyden oluşmaktadır. Bahçeköy Belediyesi'nin 2008 yılında fesh edilerek Sarıyer İlçesi'nin bir mahallesi olmasıyla son halini alan ilçe İstanbul'un en kuzeydeki ilçesidir. 2012 yılında Şişli Belediyesi'nin sınırları içerisinde yer alan Ayazağa, Maslak ve Huzur Mahallesi, TBMM Komisyonu'nun aldığı bir kararla Sarıyer Belediyesi sınırlarına dahil edilmiştir.

3.1.Ayazağa Köyü Mahallesinin Tarihçesi

Ayazağa mahallesi adını Orta Asya Kıpçak Türklerinden Eksük oğlu Artuk, Artuk oğlu Ilgazı, Ilgaz oğlu Ayaz neslinden Ayaz Paşa'nın torunu, Ayaz Ağa'dan alır. Ayaz Ağa İstanbul doğumludur. Semtin 300 yıllık bir geçmişi olduğu bilinir. Ayazağa merkez camisinin de 300 yıl önce yapıldığı bilinmektedir (İBB, Şehir Rehberi).

3.2.Nüfus Ve Altyapı

Ayazağa'nın 3 tarafı ormanla çevrilidir. Güneyde Huzur Mahallesi, kuzeyinde ve batısında Park Ormanları, doğusunda da Maslak Mahallesi bulunmaktadır. Tek bir girişi ve çıkışı vardır. Nüfusu 2010 yılı Aralık ayı itibariyle yaklaşık 135.000'dir ve 3 bölüme ayrılmıştır. Bu bölgeler Yeşiltepe, Dereboyu ve Merkez'dir. Halkın büyük bölümünü Karadenizli göçmenler oluşturur.

Resim 3.3. Ayazağa Köyü Mahallesi'nin Uydu Görüntüsü, 2013

Giresun, Samsun, Sinop, Kastamonu, Ordu, Gümüşhane, Trabzon, Rize'den büyük göç almıştır. Semtin yerlileri varlıklı ailelerden oluşur, bunun nedeni ise 1950'li yıllarda parsellenen bölgelerin, zaman içerisinde çok fazla değerlenmesidir.

Üç ilköğretim okulu (Ayazağa İ. Ö. Okulu, Uğur ERKEY İ. Ö. Okulu ve Y.E.K.Ü.V Nilüfer GÖKAY İ. Ö. Okulu) ve bir lise (Ayazağa Lisesi), bir de meslek lisesi vardır (Mehmet Rifat Evyap Endüstri Meslek Lisesi). Beykent Üniversitesi'nin de Ayazağa'da kampüsü burada bulunmaktadır. Ayrıca Ayazağa'da bir semt polikliniği, bir muhtarlık binası, postane, belediye ek hizmet binası bulunmaktadır.

Bölgenin geneline bakıldığında 1/1.000 ölçekli uygulama imar planlarının iptal edilmesi ve henüz 1/5.000 ölçekli nazım imar planının oluşturulmaması bölgenin gelişimi, inşaat faaliyetlerinin sürmesi ve yatırımların artmasının önündeki en büyük engel olarak dikkat çekmektedir.

Resim 3.4. Ayazağa Köyü Mahallesi Uydu Görüntüsü , 2012

4. ALAN ÇALIŞMASINDA KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

4.1. Morfolojik Analiz

Mimari form ve mekân düzenlemeleriyle ilgilenen, mimari tasarımı formüle etmek ve yorumlamak için matematiksel, geometrik metotlardan yararlanan morfolojik çalışmaların ilki, W. Mitchel, R. Ligget ve J.P. Steadman tarafından 1975 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Belirli bir tipin mimari planlarını otomatik olarak üreten bir bilgisayar programı geliştirilmiştir. Bu planlar bütünde dikdörtgen bir şekil alan biçim düzenlemelerini oluşturmak üzere bir araya gelen dörtgen odalardan oluşmakta idi. Küçük evlere ve apartman dairelerine ait olan plan tiplerinde sınırlandırmalar, belirli odaların birbirleriyle ilişkilendirilip ilişkilendirilmemesi gerekliliğine, odaların boyutları, çevreledikleri alanlar, uzunluk ve genişlikleri ya da oranlarına bağlı olarak plan tipolojisi üzerinde belirlenebilir kılınmıştır. Bu anlamda programın en önemli özelliği, verilen sınır şartlarını

sağlayan tüm olası planları ayrıntılı bir şekilde üretebilme kapasitesi olmuştur. (Özyılmaz, 2007, s. 31)

Aynı yıllarda Hillier ve arkadaşları mimari ve kentsel olasılıklar alanında teorik bir çalışma olarak Mekan sentaksı analiz yöntemiyle çalışmalara başlamıştır. Bu ilk dönemde Cambridge' de mimari olasılıkların geometrik sınırları ve kimliği ile uğraşan March ve Steadman ile kontrast olarak gerçek durumlar üzerine çalışmaktaydılar. Daha sonraları birlikte yürütmeye başladıkları çalışmalara George Stiny, Bill Mitchell vd. katılmışlardır. 1980'lerin ortalarında bu çalışmalara Mekân Sentaksı adı verilmiştir. 1983 yılında J.P. Steadman " Architectural Morphology" adlı kitabında, mimari tasarıma ilişkin oldukça farklı bir düşünce üzerine temellenen, matematiksel ağırlıklı ve bilgisayarların kullanıldığı, çeşitli amaçları olan bir çalışma yapmıştır. Bu kitap doğasında matematiksel olan, mutlak bilgisayarların kullanıldığı bir araştırma alanının tanıtımını yaparken oldukça farklı amaçlar da ortaya koymuştur. Kitap mimari tasarımın doğasına ilişkin oldukça farklı bir düşünce üzerinde temellenir. Kitapta ileri sürülen görüşe göre geçmişte ve günümüzde tasarım, temelinde kompozisyon ile formun idaresi ile ilgilenmiş ve düzenlemelerde iki ve üç boyutlu mekan ya da malzeme elemanlarının bir araya getirilmesi olarak anlaşılmıştır (Dursun, 2002, Kırıcı, 2001, Hillier ve Hanson, 1984).

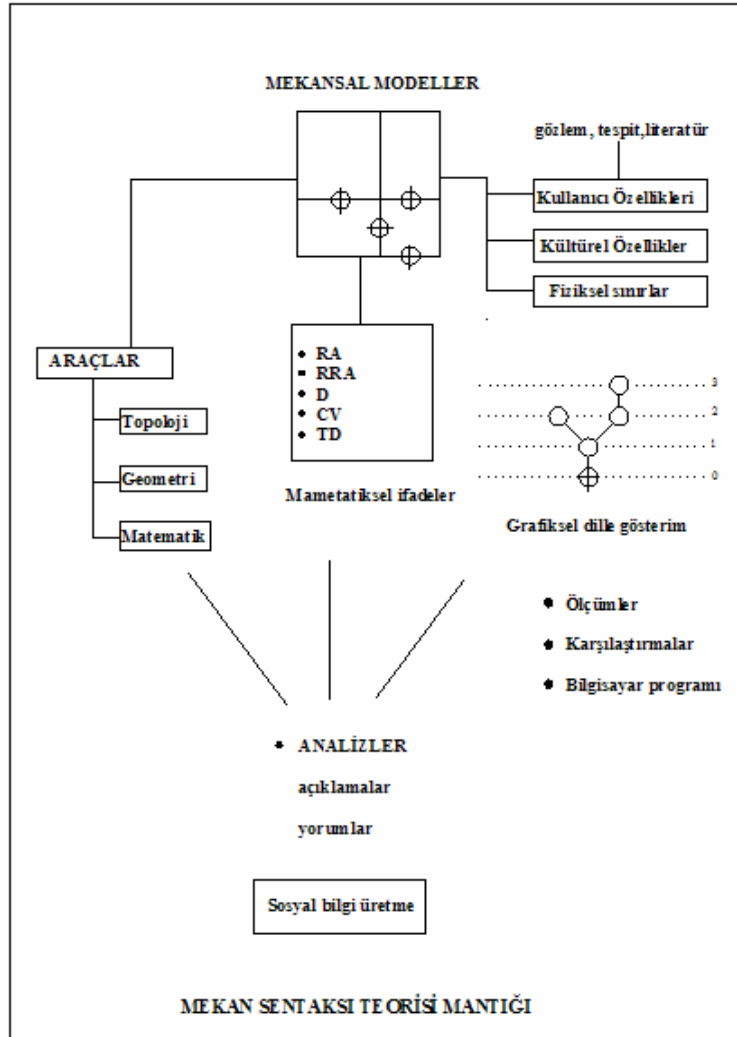
4.2. Mekan Sentaksı Yöntemi

Mekân sentaksı inşa edilmiş çevrelerde var olan mekânsal konfigürasyonun tanımlanması ve analiz edilmesi için geliştirilen bir yöntemdir.

Yerleşim ölçeğinde alfa analizleri, bina ölçeğinde gamma analizleri diye adlandırılan analiz yöntemi ile toplumlar arası kültürel farklılıklara ve yaşam şekillerine bağlı olarak ortaya çıkan mekânsal düzenlemelerin analizi yapılabilmektedir. Yerleşim ve bina ölçeğinde inşa edilmiş çevreleri oldukça karmaşık ve kendine özgü mekânsal modeller biçimlendirmektedir. Mekan sentaksı, mekânsal sistemler olarak biçimlendirilen yapma çevrelerin bu incelikli, karmaşık yapısını kavramak, bu yapının işleyişine etkisini araştırmak amacıyla, biçimlendirilen ürünlerin kendilerine özgü iç mantıklarını, onları oluşturan mekansal bileşenleri birbiriyle ilişkileri anlamında analiz ederek ortaya koymaktadır.

Geleneksel değerlerle, ailelerin yaşam tarzları ve kültürel değerlerinin söz konusu dönemlerde biçimlendirilen mekânlara yansıdığını, mekânsal ilişkileri tanımladığını, bir kısmının değişerek, bir kısmının benzer şekilde günümüze taşındığını göstermektedir

Kullanılan mekân sentaksı analiz tekniklerinin mekânsal modelleri somut bir şekilde formüle etmede, mekânsal ilişkilerin sayısal, görsel olarak analiz edilmesi ve değerlendirilmesinde önemli katkıları bulunmaktadır. Analiz sürecinde ve süreç sonunda elde edilen sentaktik verilere sosyal anlamlar yüklerken bu yöntemin geometri, topoğrafî gibi çeşitli araçlar ile ve biçimlendirilen çevrenin fiziki koşulları, kullanıcıların kültürel özellikleri gibi pek çok alandan geniş bir bilgi birikimi ile desteklenmesi gerekmektedir (Özyılmaz, 2007, s. 31).

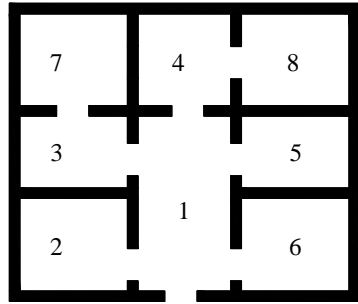

Şekil 4.1. Mekan sentaksı teorisi mantığı (Dursun, 2002, Özyılmaz, 2005)

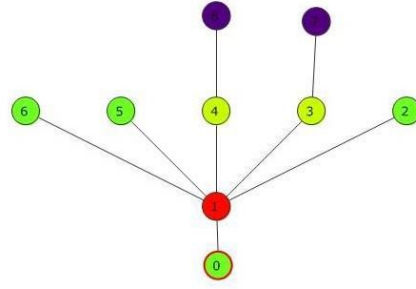
4.2.1.Mekân derinliğinin hesaplanması

Bir mekâna ait derinlik değeri o mekâna ulaşırken geçilen mekan sayısını ifade etmektedir. Aşılın mekan sayısına ulaşım adım sayısı denilmektedir.

Bir mekâna ait ortalama derinlik değeri ise tüm mekanlara ait ulaşım adım sayılarının ortalaması olarak kabul edilmektedir (Özyılmaz, 2005).

(a)

(b)

Şekil 4.2. a) Bir yapı örneği b) gamma haritası (Özyılmaz, 2005)

Mekansal Öteleme Değeri şu şekilde hesaplanmaktadır;

Dış mekana, 1 no' lu mekandan ulaşım adım sayısı 1

2 no 'lu mekandan ulaşım adım sayısı 2

3 no' lu mekandan ulaşım adım sayısı 2

4 no' lu mekandan ulaşım adım sayısı 2

5 no 'lu mekandan ulaşım adım sayısı 2

6 no 'lu mekandan ulaşım adım sayısı 2

7 no' lu mekandan ulaşım adım sayısı 3

8 no'lu mekandan ulaşım adım sayısı 3 olarak saptanmaktadır.

MDDO (Mekansal derinlik değerleri ortalaması) Şu Şekilde hesaplanmaktadır

MDDO (Mekansal derinlik değerleri ortalaması) entegrasyon değeri araŐtırılan mekandan tđm mekanların derinlik değerleri ortalaması, “p” grafikteki toplam mekan sayısıdır. Őöz konusu mekândan tđm mekânların öteleme değerini hesaplamak için her mekana baŐlangıç mekanından kaç mekan uzakta olduğuna göre bir öteleme değeri verilir ve bu değerler toplanarak sistem içindeki mekan sayısından bir eksiğine (baŐlangıç mekanı) bölünür.

$$\text{MDDO} = \frac{\text{her bir mekanın öteleme değeri toplamı}}{p-1} = \frac{17}{7} = 2,42$$

4.2.2.Rölatif Asimetri değerinin hesaplanması

Geçiş grafiklerinde derinliğine bağlı olarak ortaya konan deęiŐkenlik “entegrasyon” adı verilen matematiksel bir form içinde ifade edilir. Bir mekanın entegrasyon değeri grafik içindeki tđm diğer mekanlardan o mekanın rölatif derinliğidir (Dursun, 2002, Hillier, 1984). Yani entegrasyon, o mekandan çizilen ilişki grafiğinin biçiminin sayısal ifadesini oluşturur.

$$\text{Rölatif Asimetri} = \frac{2(\text{MDDO}-1)}{p-2} = \frac{2(2,42 - 1)}{6} = 0,473$$

4.2.3. Gerçek rölatif asimetri değerinin (RRA) hesaplanması

Sentaktik büyüklükleri yani mekan sayıları farklı olan sistemler karşılaŐtırılmak istendiğinde bütđn içindeki herhangi bir mekânın RA’sı üzerinde sistemin büyüklüğünün etkisinin ortadan kaldırılması gerekir. Bu bilgi için bkz. EK- 7.1.2 Mekansal sentaks analiz Değerleri Tablosu. Burada P sayıdaki mekân için D değerleri tablosu Hillier ve Hanson, Tarafından hesaplanmıŐtır (1984). Kısa bir örneği aŐaęıda verilmiştir (Tablo 4.1.).

Tablo. 4.1 Kısa bir D tablosu

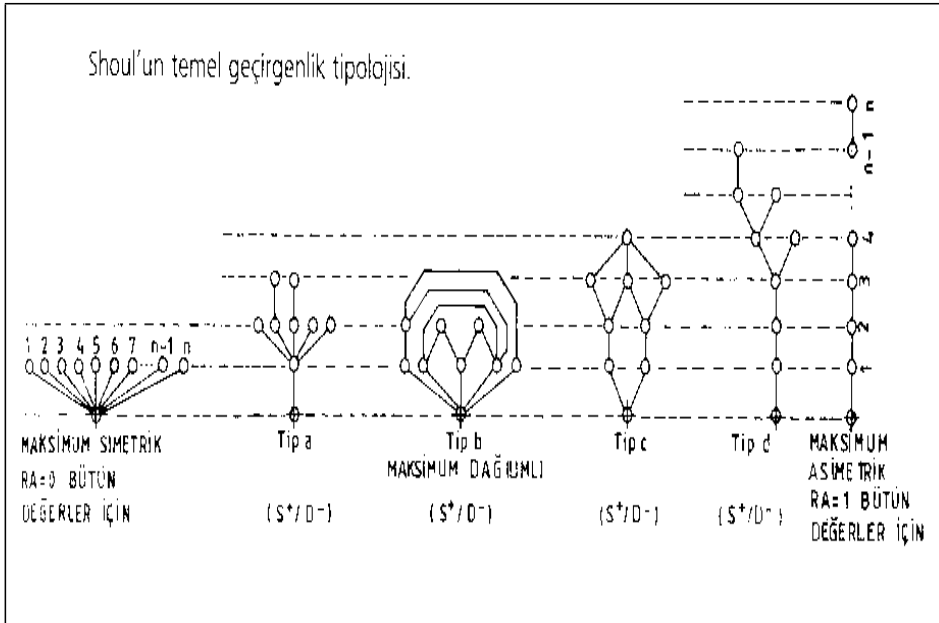
p-mekân sayısı	D değerleri
5	0.352
6	0.349
7	0.34
8	0.328
9	0.317
10	0.306
.....
.....
300	0,038

Bazı mekân sayılarına göre D değerleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Daha büyük sistemler içinde Hillier ve Hanson'un geniş ölçekli tablosundan yararlanılmalıdır. Burada yapılacak şey mekân sayısına karşılık gelen D değerini bulmak ve formülde yerine koymaktır (Hillier ve Hanson, 1984).

$$RRA = \frac{RA(\text{rölatif asimetri})}{dk(\text{derinlik katsayısı})} = \frac{RA}{8 \text{ mekânlı}} = \frac{0,473}{0,328} = 1,4420$$

4.2.4.Mekan Tipolojisi

Bir planın morfolojik özelliği simetri/asimetri, dağıtılmış/dağıtılmamış gibi özellikleri ile ifade edilir (Shoul, 1993).

Şekil 4.3. Shoul'un geçirgenlik tipolojisi (Shoul, 1993)

Mekansal sentaks analiz metodunda bir planın morfolojik özellikleri, düzenlenmiş geçiş grafikleri ile analiz edilebilir. Bu grafiklerde konuttaki mekânların derinlik değerleri seçilmiş olan birime göre atanmaktadır. Derinlik değerine göre bütün mekânlar, mekanların derinlik değerlerinin yazılı olduğu yatay bir çizgide gösterilir. Aynı derinlik değerine sahip mekanlar aynı çizgi üzerinde yer alır (Hillier ve Hanson).

4.3. Ayazağa Köyü Mahallesi 110.Sokak'taki Konutların Mekansal Sentaks Yönüyle İncelenmesi

Resim 4.1. (bkz. Şekil 4.4.)

Resim 4.2. (bkz. Şekil 4.4.)

Resim 4.3. (bkz. Şekil 4.4.)

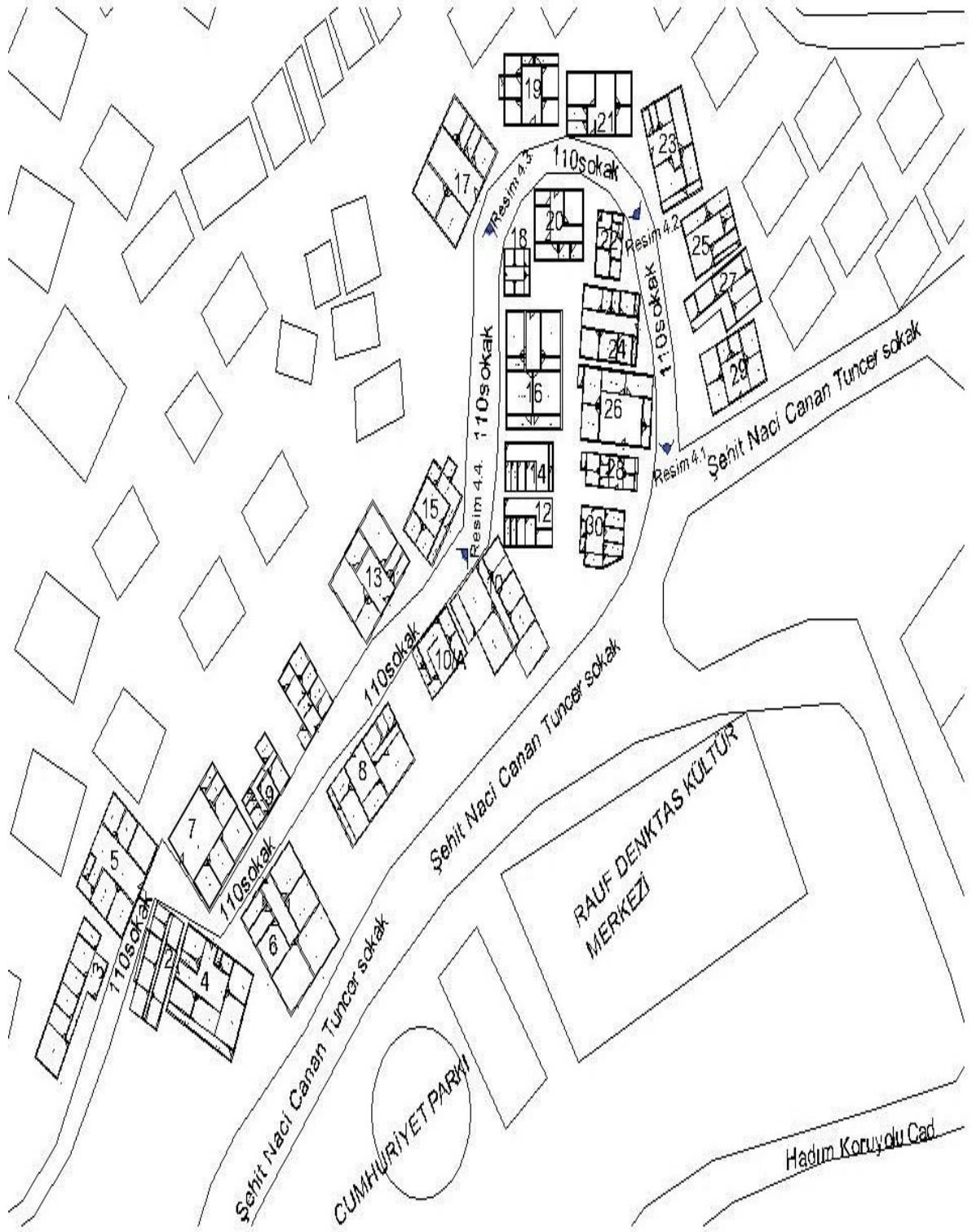
Resim 4.4. (bkz. Şekil 4.4.)

4.3.1. Ayazağa Köyü Mahallesi 110.Sokak'ta Seçilen Konutların Konum Planı

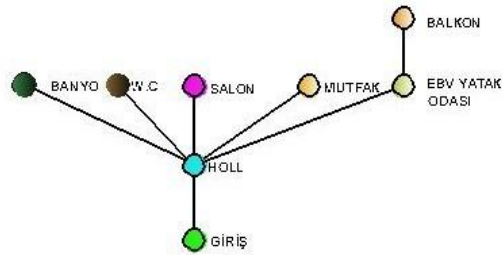
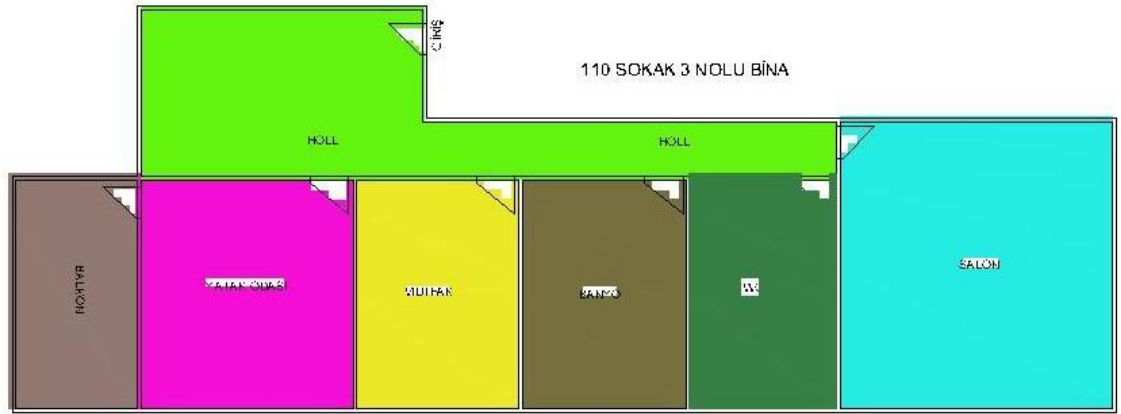
Mahalle sakinleri ile görüşülerek en erken ve özgün evlerin hangi sokak üstünde bulunduğu soruşturulmuş ve bunun 110 No'lu sokak olduğu tespit edilmiştir. Bunun üzerine araştırma bu sokaktaki evlerin çözümlemesinde yoğunlaşmıştır (Resim 4.3 ve Şekil 4.4).

Resim 4.5. Ayazağa Köyü Mahallesi 110.Sokak Uydu Görüntüsü, 2012

Şekil 4.4. Ayazağa Köyü Mahallesi 110.Sokak'ta seçilen konutların konum planı

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 5 + 3 \times 1 = 14$$

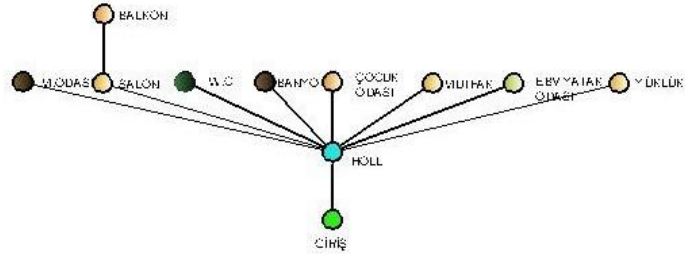
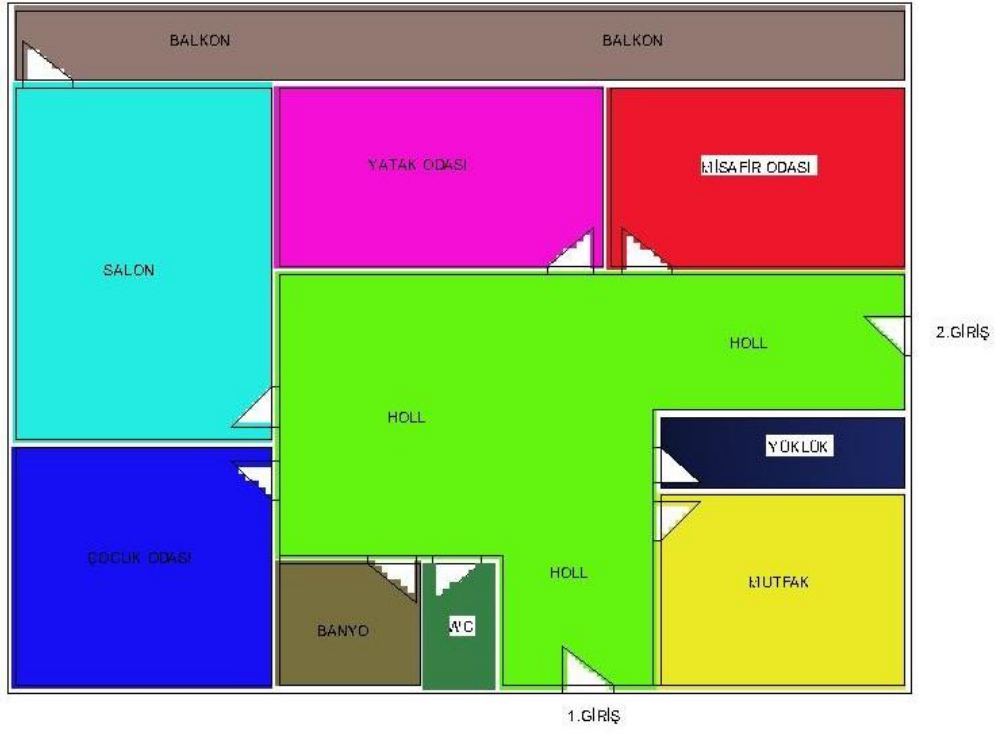
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 14 / 7 - 1 = 2,33$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,33 - 1) / 7 - 2 = 0,53$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 14 \text{ mekanlı} = 0,53 / 0,267 = 1,98$$

110 SOKAK 4 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 10 - 5 = 0$$

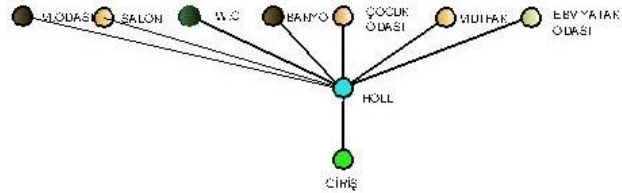
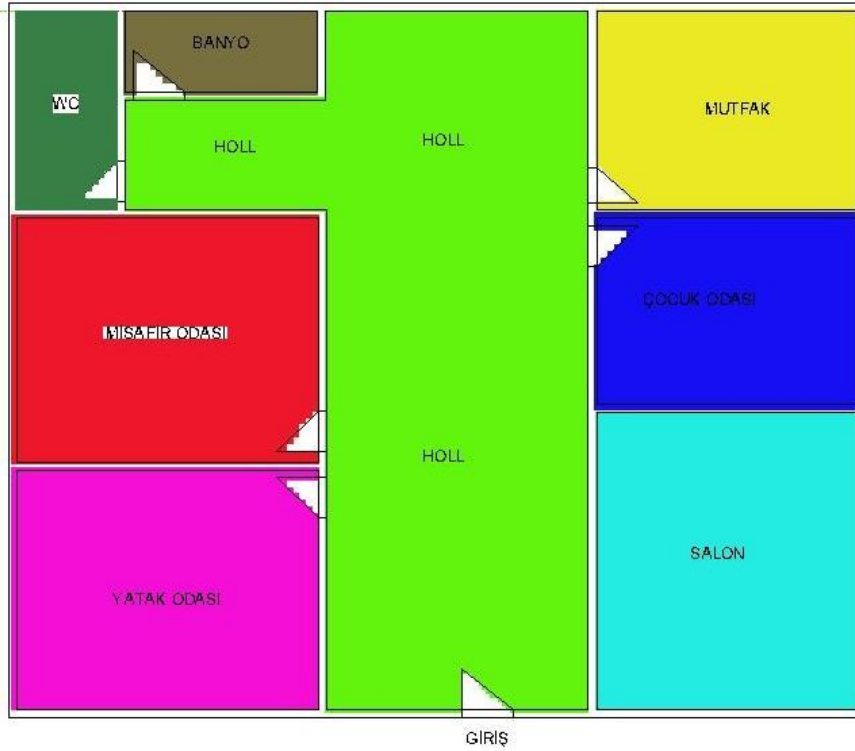
$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 8 + 3 \times 1 = 20$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 10$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 20 / 10 - 1 = 2,22$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,22 - 1) / 10 - 2 = 0,30$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 20 \text{ mekanlı} = 0,30 / 0,225 = 1,33$$

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 8 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 = 15$$

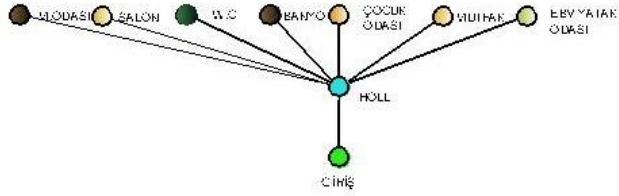
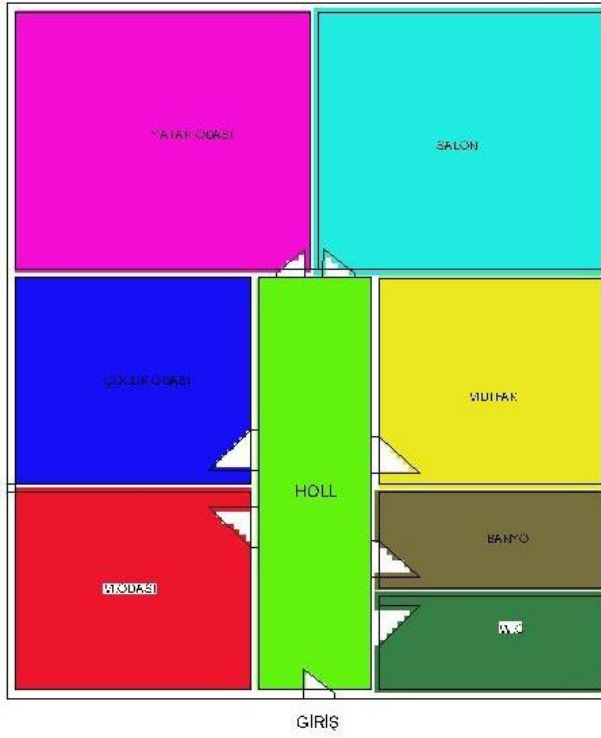
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 8$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 15 / 8 - 1 = 2,14$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,14 - 1) / 8 - 2 = 0,38$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 15 \text{ mekanlı} = 0,38 / 0,259 = 1,46$$

110 SOKAK 6 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 8 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 = 15$$

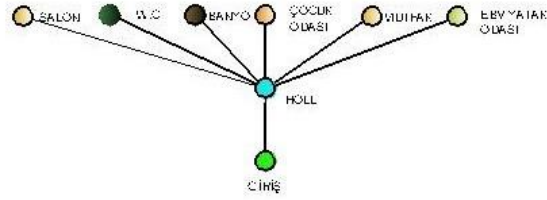
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 8$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 15 / 8 - 1 = 2,14$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,14 - 1) / 8 - 2 = 0,38$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 15 \text{ mekanlı} = 0,38 / 0,259 = 1,46$$

110 SOKAK 7 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

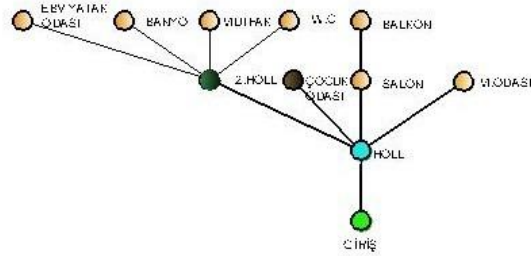
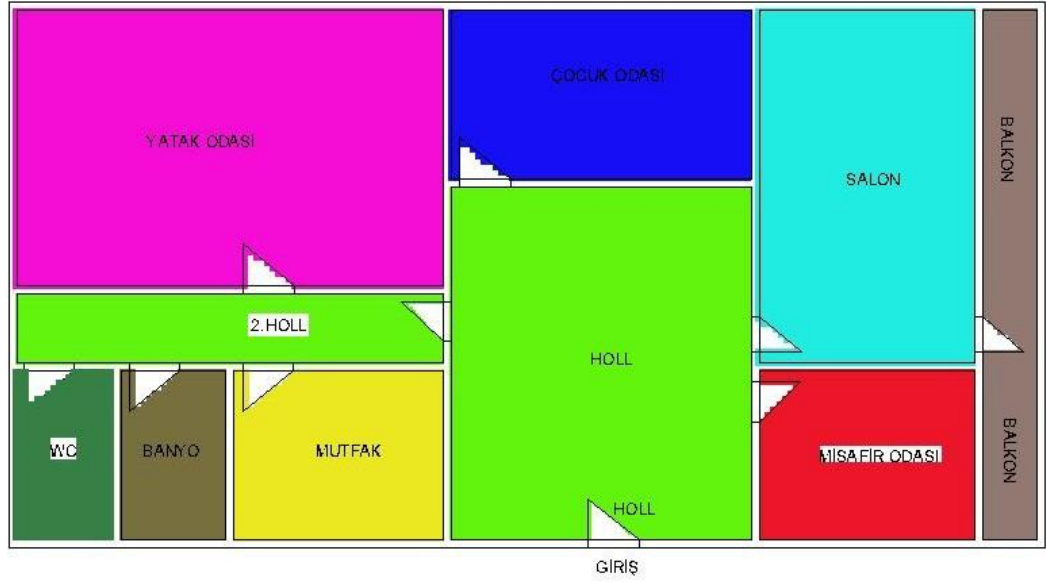
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

110 SOKAK 8 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 10 - 5 = 0$$

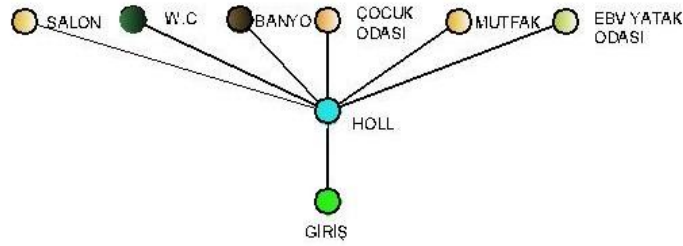
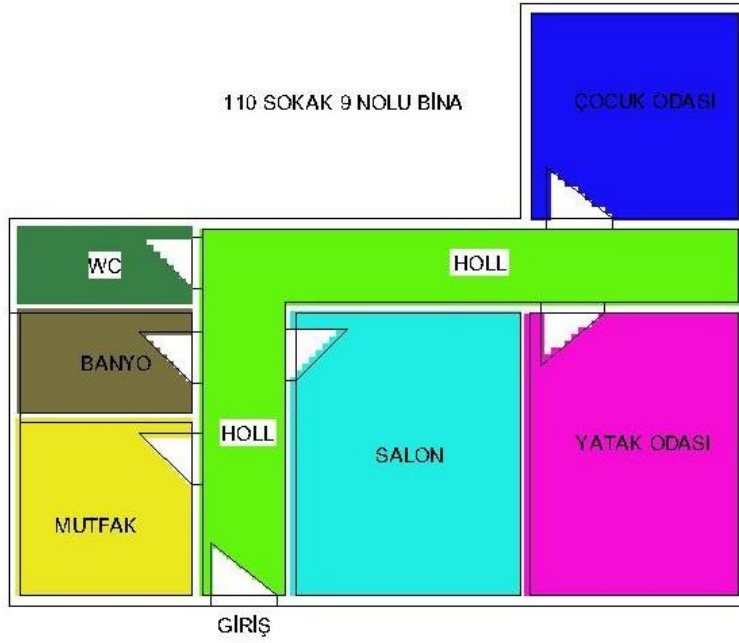
$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 4 + 3 \times 5 = 24$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 10$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 24 / 10 - 1 = 2,66$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,66 - 1) / 10 - 2 = 0,41$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 24 \text{ mekanlı} = 0,41 / 0,205 = 2$$

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

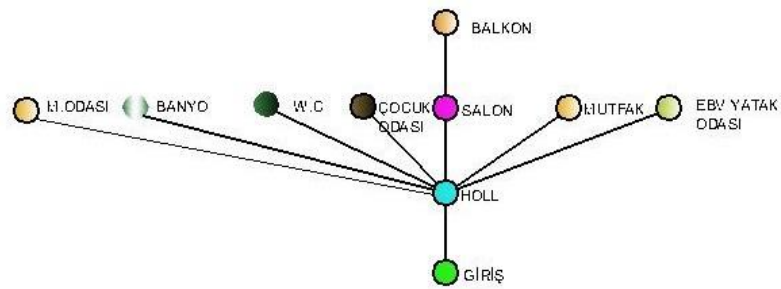
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

110 SOKAK 10 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 9 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 + 3 \times 1 = 18$$

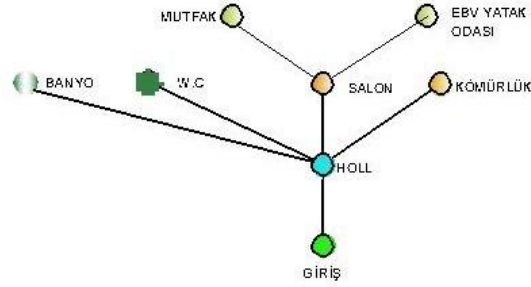
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 9$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 18 / 9 - 1 = 2,25$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,25 - 1) / 9 - 2 = 0,35$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 18 \text{ mekanlı} = 0,35 / 0,237 = 1,47$$

110 SOKAK 10/A NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme degeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 + 3 \times 1 = 16$$

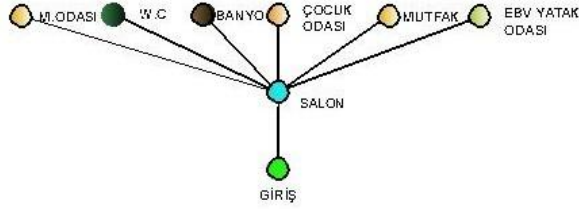
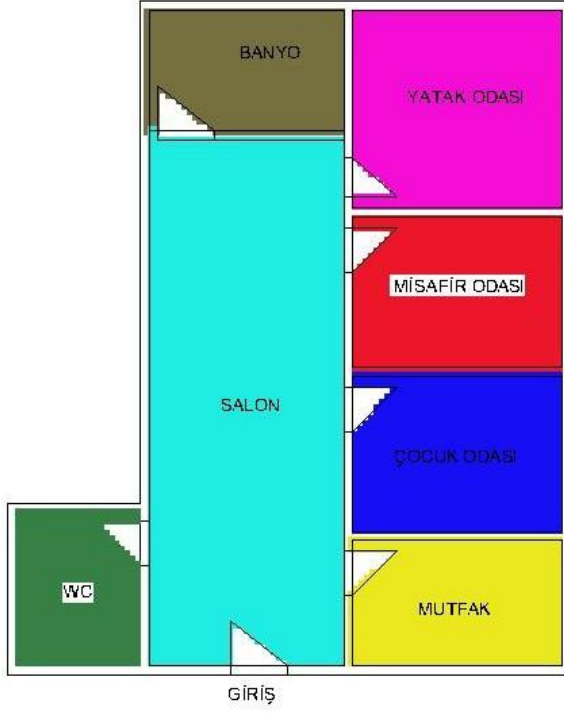
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 16 / 7 - 1 = 2,66$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,66 - 1) / 7 - 2 = 0,66$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 16 \text{ mekanlı} = 0,66 / 0,251 = 2,62$$

110 SOKAK 11 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

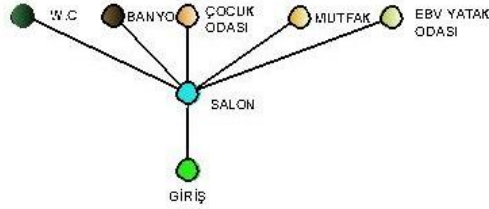
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

110 SOKAK 12 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 6 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme degeri: } 1 \times 1 + 2 \times 5 = 11$$

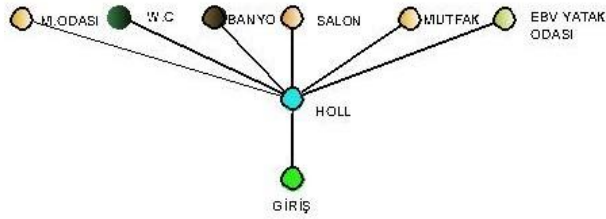
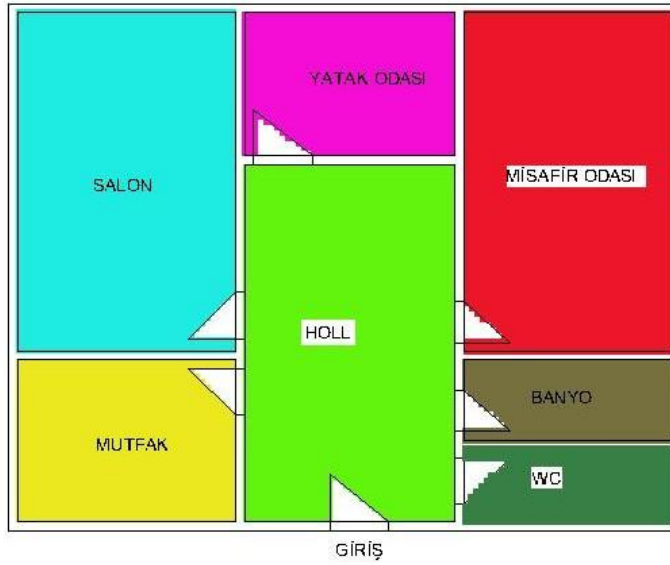
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 6$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 11 / 6 - 1 = 2,20$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,20 - 1) / 6 - 2 = 0,60$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 11 \text{ mekanlı} = 0,60 / 0,295 = 2,03$$

110 SOKAK 13 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

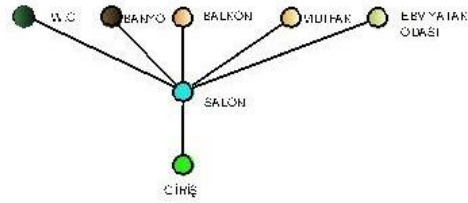
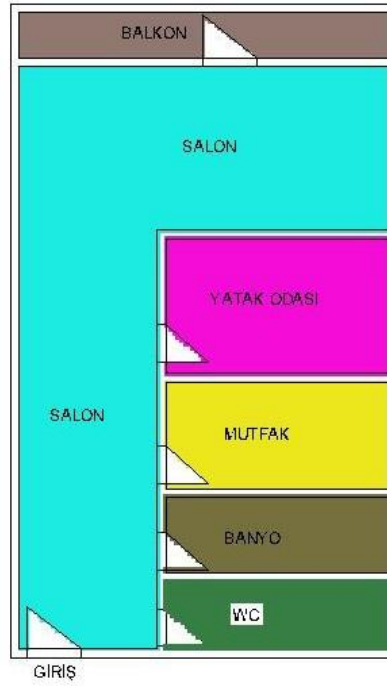
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

110 SOKAK 14 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 6 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 5 + = 11$$

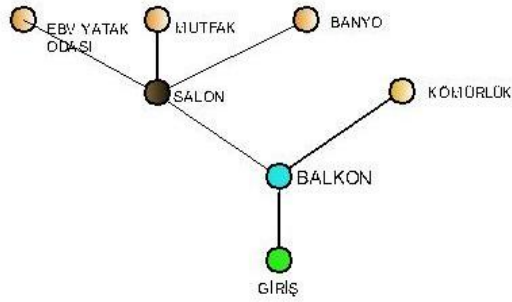
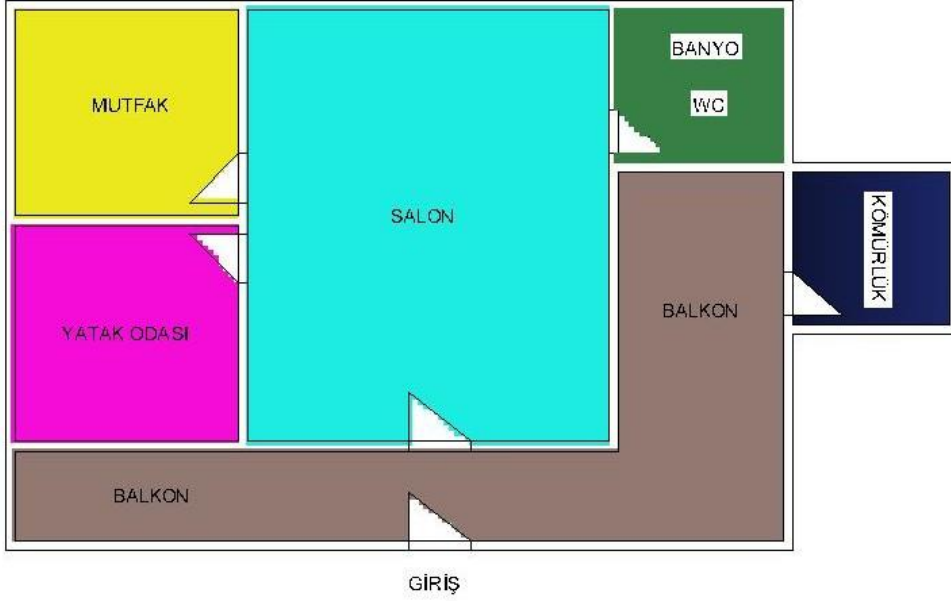
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 6$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 11 / 6 - 1 = 2,20$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,20 - 1) / 6 - 2 = 0,60$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 11 \text{ mekanlı} = 0,60 / 0,295 = 2,03$$

110 SOKAK 15 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 6 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 2 + 3 \times 3 = 14$$

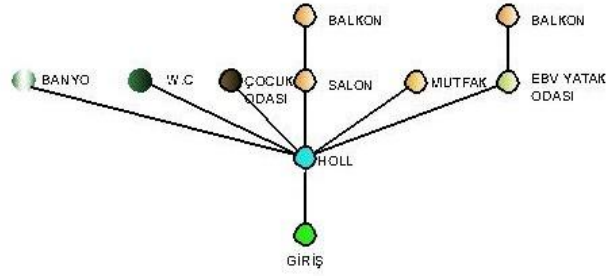
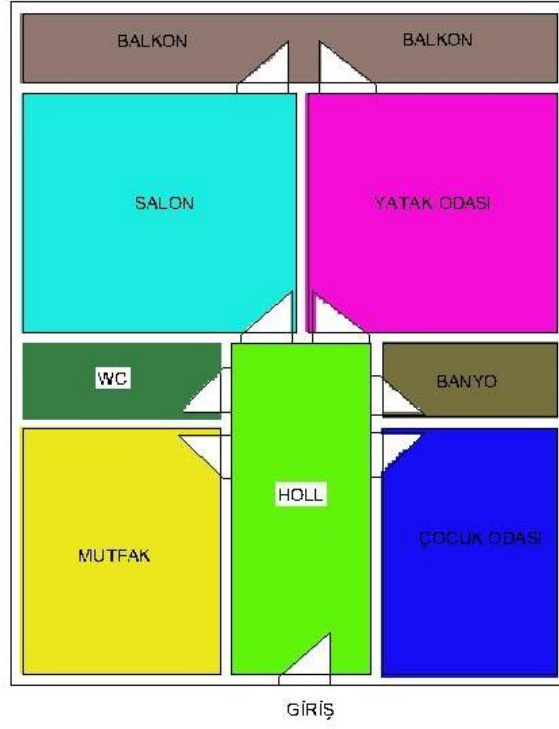
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 6$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 14 / 6 - 1 = 2,80$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,80 - 1) / 6 - 2 = 0,90$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 14 \text{ mekanlı} = 0,90 / 0,267 = 3,37$$

110 SOKAK 16 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 9 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 + 3 \times 2 = 19$$

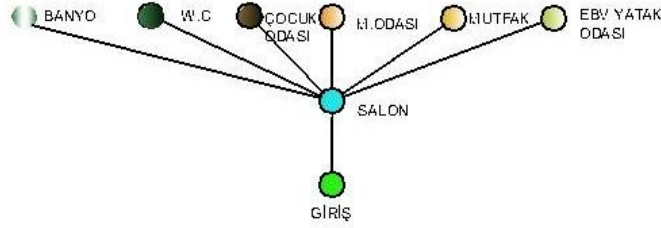
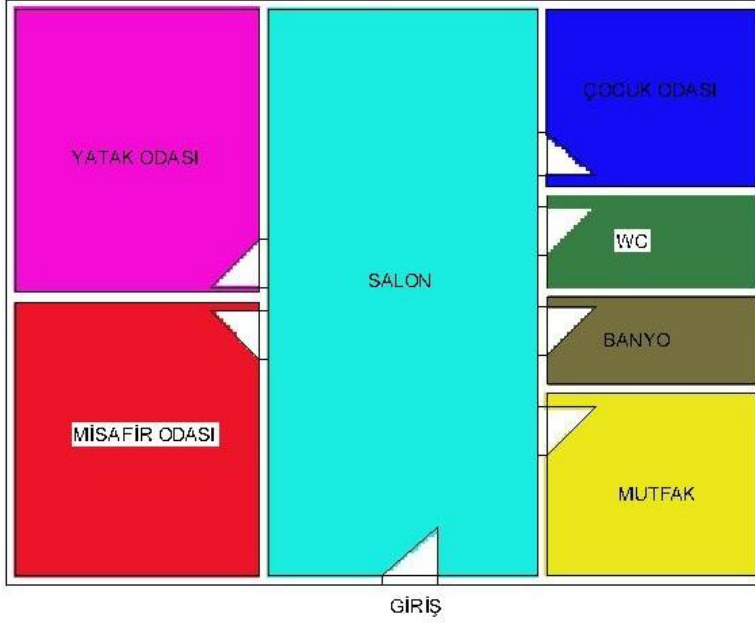
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 9$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 19 / 9 - 1 = 2,37$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,37 - 1) / 9 - 2 = 0,39$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 19 \text{ mekanlı} = 0,39 / 0,231 = 1,68$$

110 SOKAK 17 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

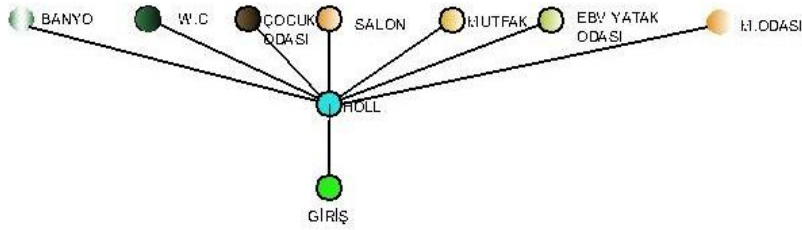
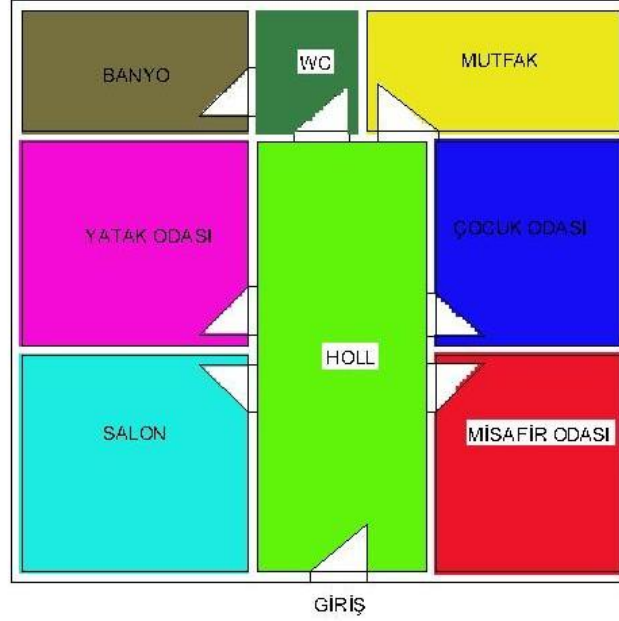
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

110 SOKAK 18 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 8 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 = 15$$

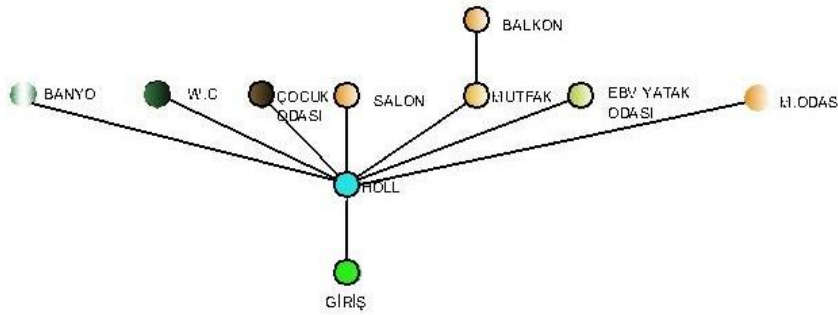
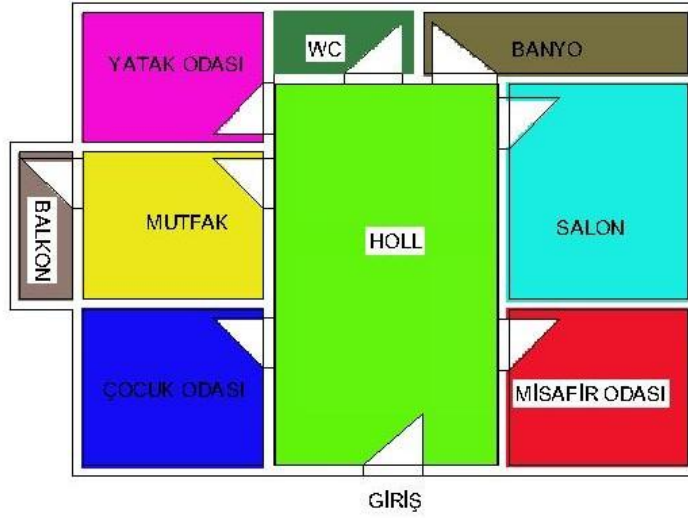
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 8$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 15 / 8 - 1 = 2,14$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,14 - 1) / 8 - 2 = 0,38$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 15 \text{ mekanlı} = 0,38 / 0,259 = 1,46$$

110 SOKAK 19 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 9 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme degeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 + 3 \times 1 = 18$$

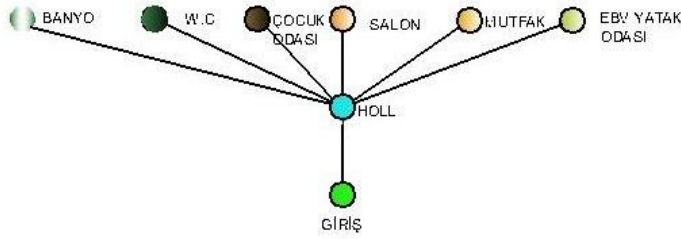
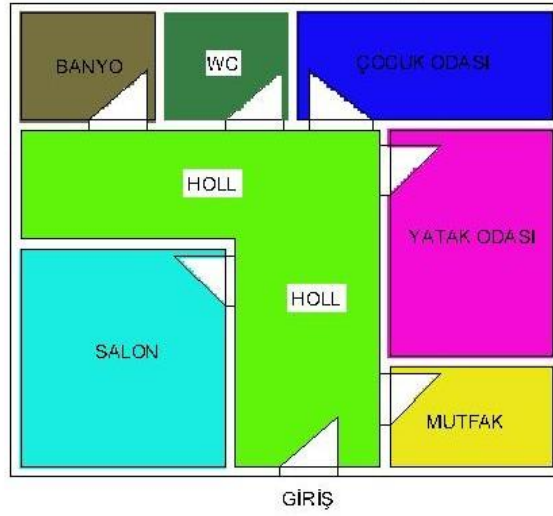
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 9$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p-1 = 18/9-1 = 2,25$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO-1)/p-2 = 2(2,25-1)/9-2 = 0,35$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 18 \text{ mekanlı} = 0,35 / 0,237 = 1,47$$

110 SOKAK 20 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

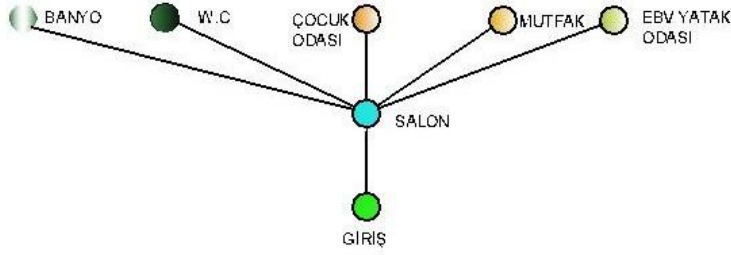
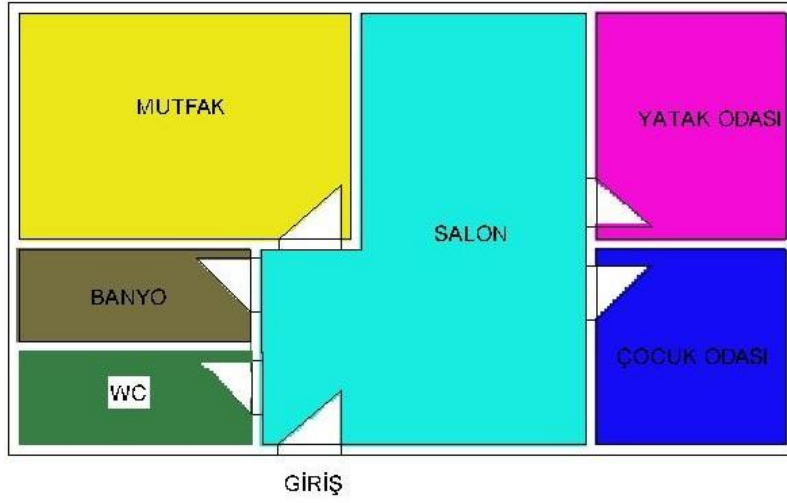
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

110 SOKAK 21 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 6 - 5 = 0$$

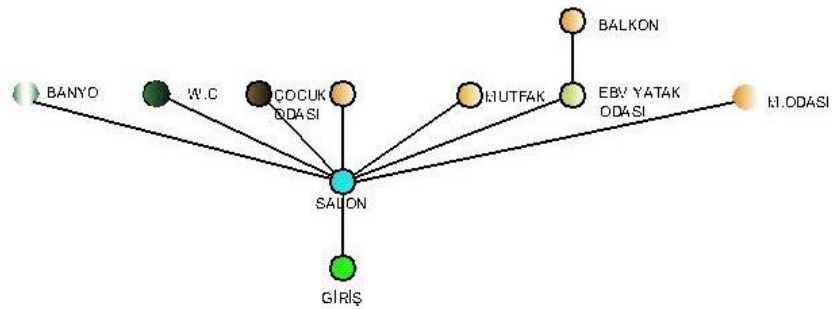
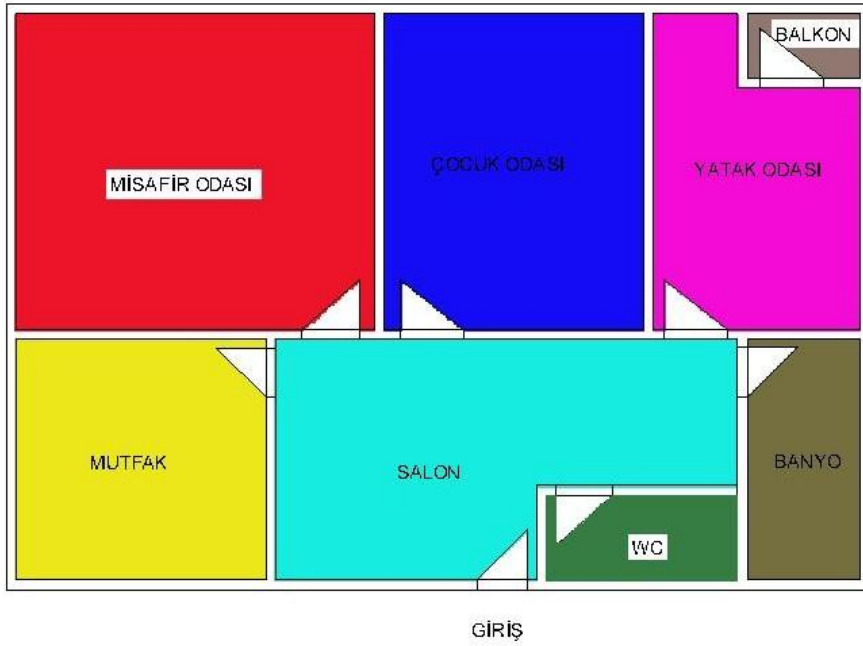
$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 5 = 11$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 6$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 11 / 6 - 1 = 2,20$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,20 - 1) / 6 - 2 = 0,60$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 11 \text{ mekanlı} = 0,60 / 0,295 = 2,03$$

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 9 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 + 3 \times 1 = 18$$

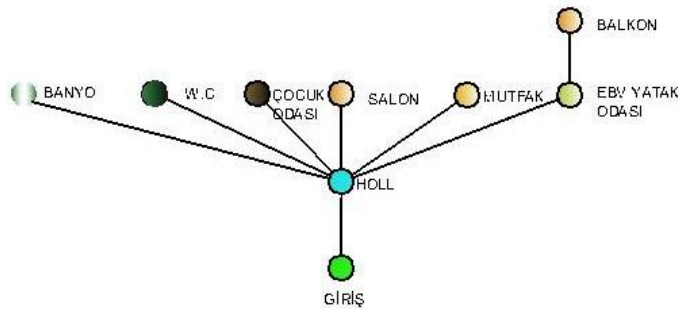
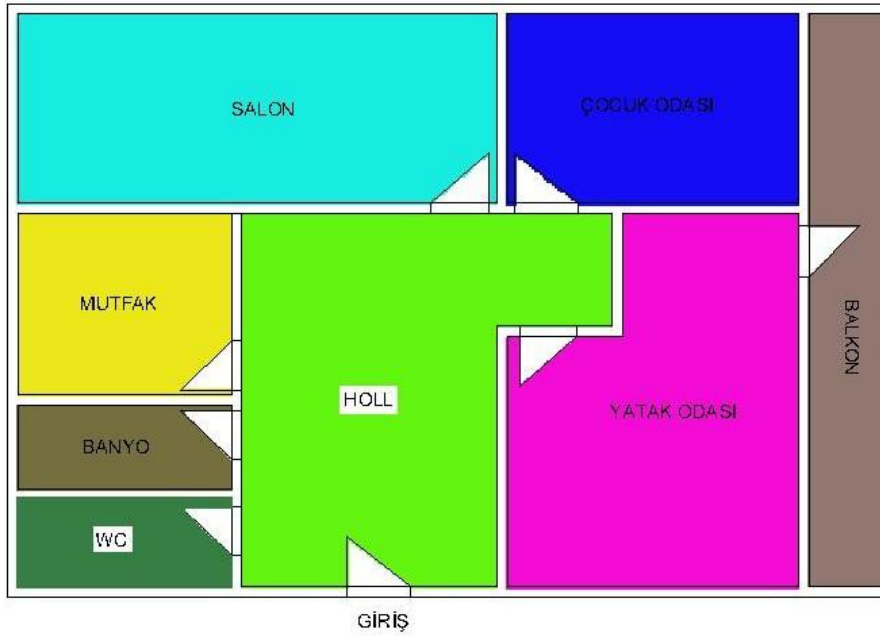
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 9$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 18 / 9 - 1 = 2,25$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,25 - 1) / 9 - 2 = 0,35$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 18 \text{ mekanlı} = 0,35 / 0,237 = 1,47$$

110 SOKAK 23 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 8 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 + 3 \times 1 = 16$$

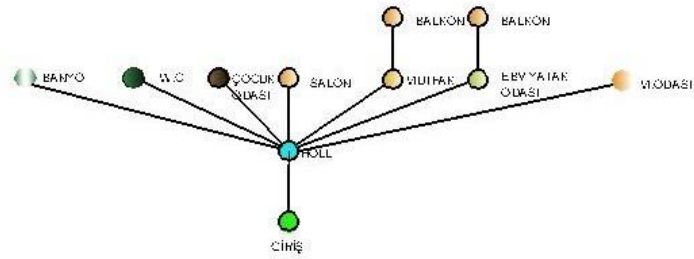
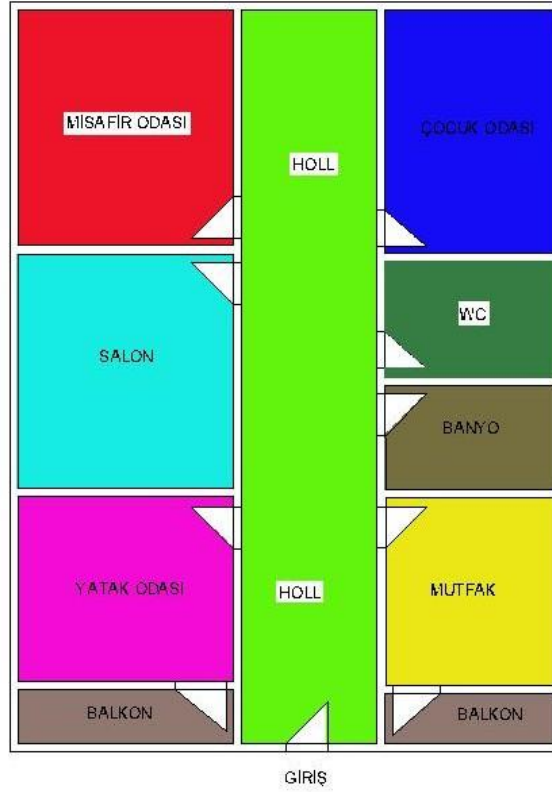
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 8$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 16 / 8 - 1 = 2,28$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,28 - 1) / 8 - 2 = 0,42$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 16 \text{ mekanlı} = 0,42 / 0,251 = 1,67$$

110 SOKAK 24 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 10 - 5 = 0$$

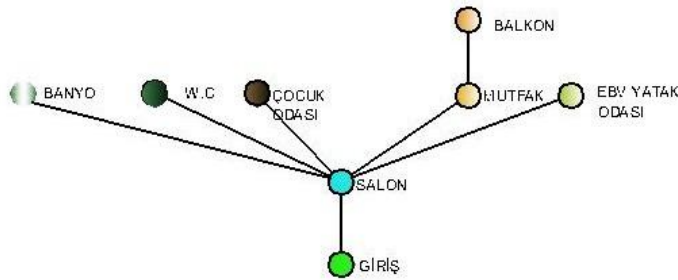
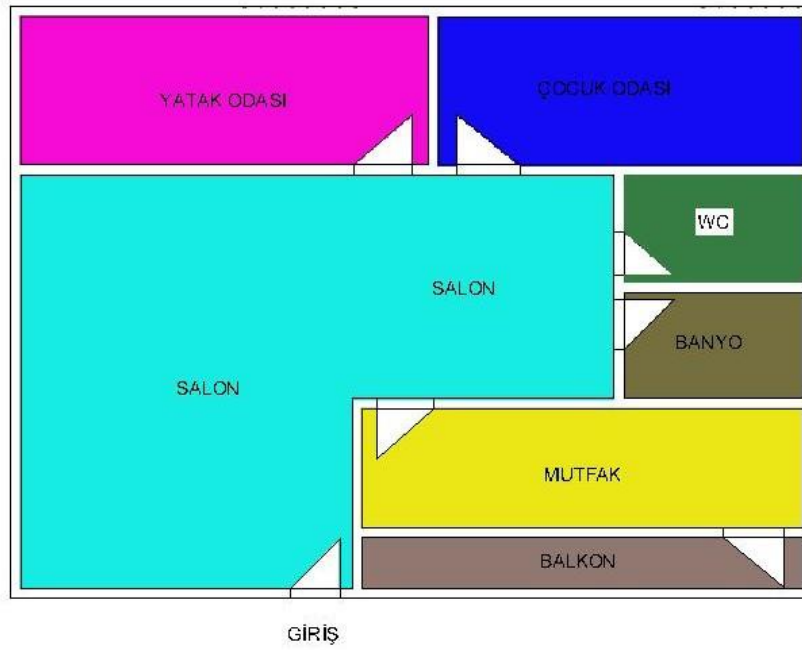
$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 7 + 3 \times 2 = 21$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 10$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 21 / 10 - 1 = 2,33$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,33 - 1) / 10 - 2 = 0,33$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 21 \text{ mekanlı} = 0,33 / 0,220 = 1,5$$

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

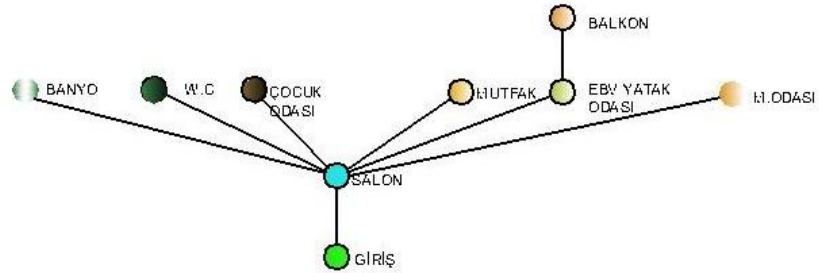
$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 5 + 3 \times 1 = 14$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 14 / 7 - 1 = 2,33$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,33 - 1) / 7 - 2 = 0,53$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 14 \text{ mekanlı} = 0,53 / 0,267 = 1,98$$

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 8 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 + 3 \times 1 = 16$$

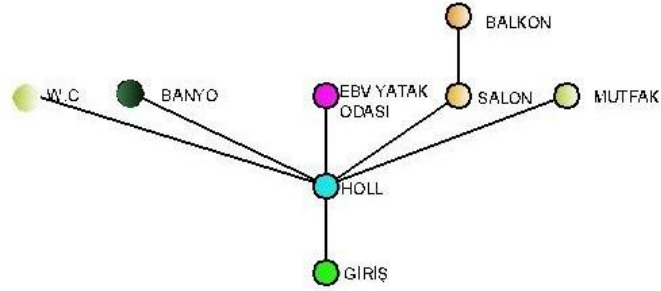
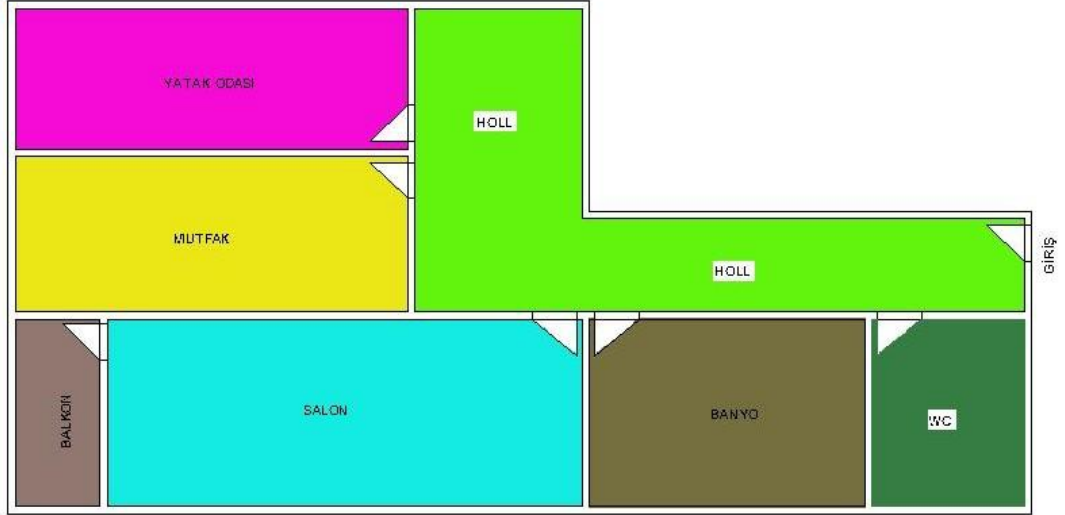
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 8$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 16 / 8 - 1 = 2,28$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,28 - 1) / 8 - 2 = 0,42$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 16 \text{ mekanlı} = 0,42 / 0,251 = 1,67$$

110 SOKAK 27 NOLU BINA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 5 + 3 \times 1 = 14$$

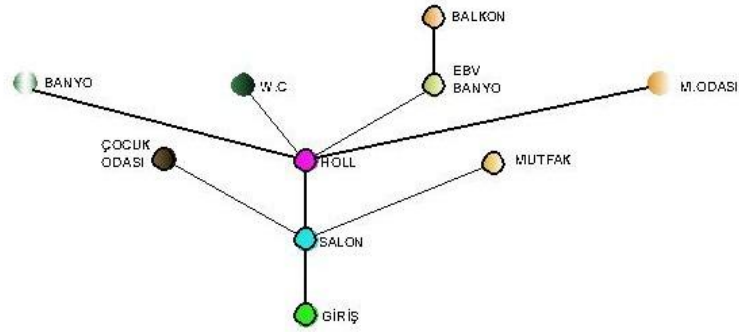
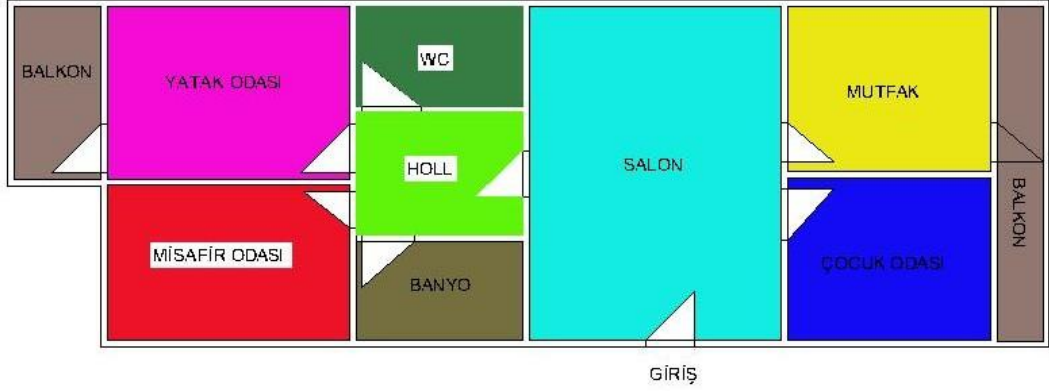
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 14 / 7 - 1 = 2,33$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,33 - 1) / 7 - 2 = 0,53$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 14 \text{ mekanlı} = 0,53 / 0,267 = 1,98$$

110 SOKAK 2B NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 9 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 3 + 3 \times 4 + 4 \times 1 = 23$$

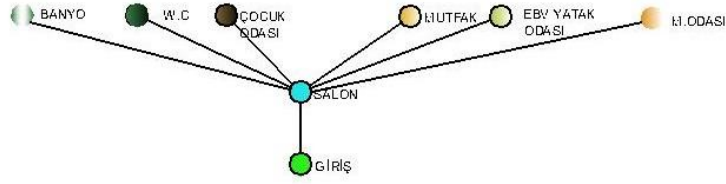
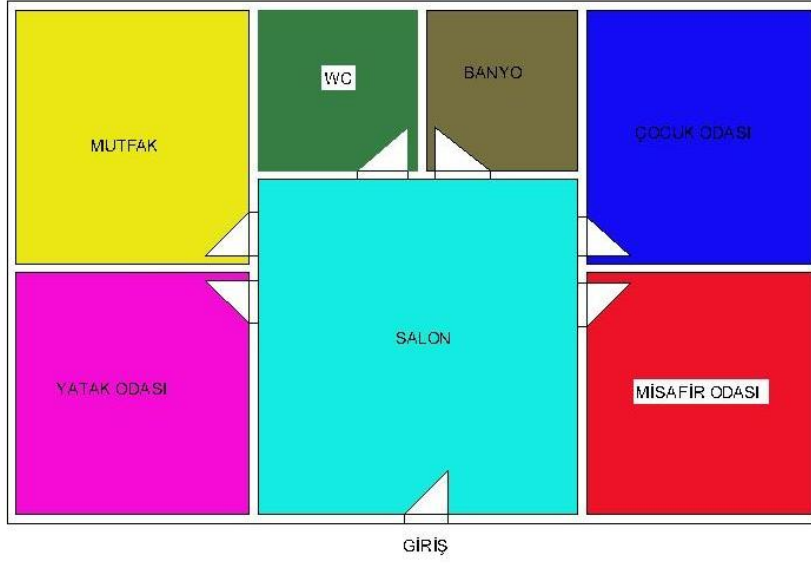
$$P = \text{Mekan Sayısı} = 9$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 23 / 9 - 1 = 2,87$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,87 - 1) / 9 - 2 = 0,53$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 23 \text{ mekanlı} = 0,53 / 0,209 = 2,53$$

110 SOKAK 29 NOLU BİNA

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 7 - 5 = 0$$

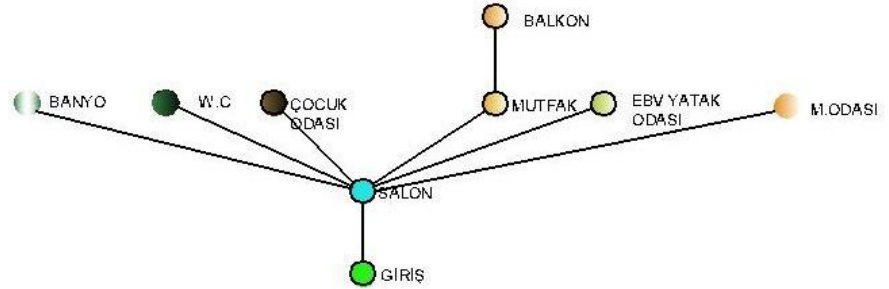
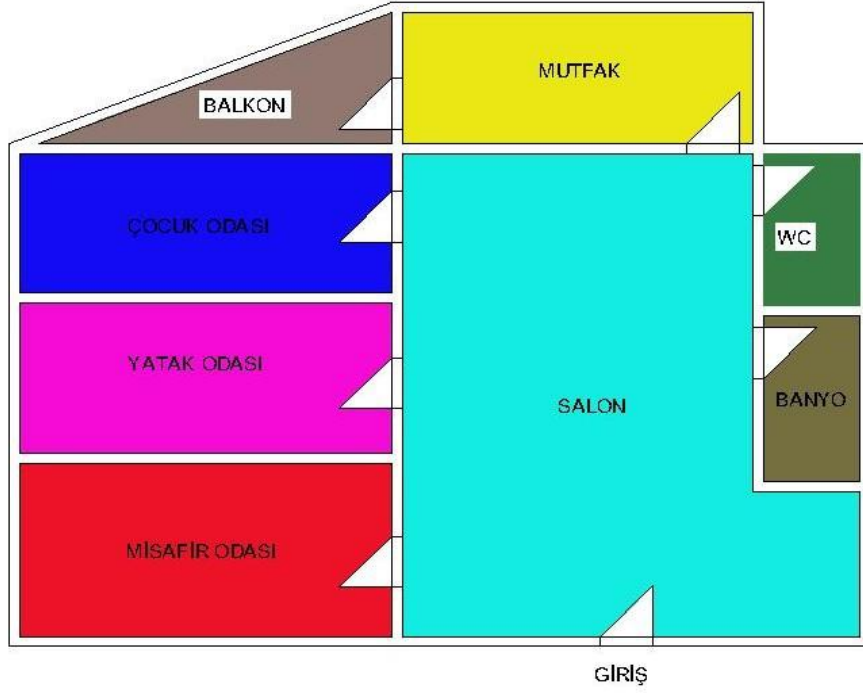
$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 = 13$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 7$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 13 / 7 - 1 = 2,16$$

$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,16 - 1) / 7 - 2 = 0,46$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 13 \text{ mekanlı} = 0,46 / 0,276 = 1,66$$

$$RD = \text{Reel Ring} / 2p - 5 = 0 / 2 \times 8 - 5 = 0$$

$$\text{Mekansal öteleme değeri: } 1 \times 1 + 2 \times 6 + 3 \times 1 = 16$$

$$P = \text{Mekan Sayısı} = 8$$

$$MDDO = \text{Her bir mekanın ötelenme değeri toplamı} / p - 1 = 16 / 8 - 1 = 2,28$$

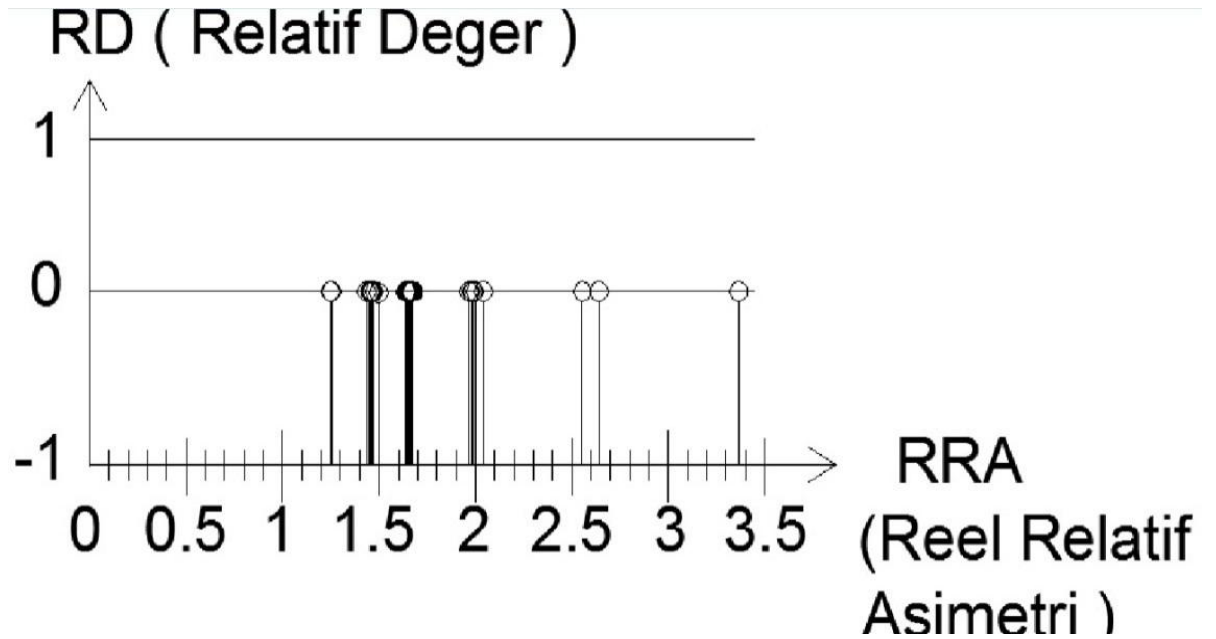
$$RA = \text{Relatif Asimetri} = 2(MDDO - 1) / p - 2 = 2(2,28 - 1) / 8 - 2 = 0,42$$

$$RRA = \text{Reel Relatif Asimetri} = RA / dk = RA / 16 \text{ mekanlı} = 0,42 / 0,251 = 1,67$$

4.3.3. Ayazağa Yerleşmesi 110.Sokak'taki Mekansal Sentaktik Grafiklerinin Analizi

Geleneksel konutlar en genel biçimiyle bütünleyici ve ayrıştırıcı olarak ikiye ayrılırlar (Gür 2000). Bütünleyici ev tipleri sentaktik analiz yöntemiyle asimetri değeri düşük konutlardır. Bu konutlar girişe göre simetrik; ilk eve girilen noktadan itibaren bütün odalara eşdeğer ulaşma şansı veren konutlardır. Bir başka deyişle, bir geçirgenlik grafiğinin maksimum derecede "Simetrik " olması demek, dışarıdaki bir noktadan bir örgütlenmenin birçok mekânına eşit kolaylıkla erişilmesi veya binanın antresine, oradan da birçok noktaya aynı anda erişilmesi demektir. Bu simetrik ev türü, mahremiyetin az, yaklaşmanın kolay olduğu, hane halkını birbirine yakın tutan ev türüdür. "Asimetriklik" de bunun tersi olarak, bir binanın çeşitli noktalarına ancak ardışık bir biçimde erişilebilme durumudur.

Ayazağa Yerleşmesindeki incelenmiş olan konutların büyük bir çoğunluğunun sentaktik grafiklerinde Reel Relatif Asimetri değerlerinin 1 ve 2 değerleri arasında olması bu evlerin simetrik olduğu sonucunu göstermektedir (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. RD / RRA grafiği

Bu bulgu burada incelenen evlerin Ülkemizin ve özellikle kökeni Doğu Karadeniz olan bu nüfusun geleneksel evlerinin plan tipolojisini Ayazağa'da sürdürdüğü sonucunu gözler önüne sürmektedir. Bu noktada geleneksel konut tiplerimiz hakkında kısa ve öz bir anımsatma yapmakta yarar olabilir.

4.3.4.Geleneksel Konut Plan Tipleri

Ülkemizdeki geleneksel konut tiplerini Aslan (2012) aşağıdaki gibi sınıflamıştır:

Avlulu Plan Tipleri,
Avlusuz Plan Tipleri,
Sofalara Göre Plan Tipleri,
Sofasız Plan Tipi,
Orta Sofalı Plan Tipi,
İç Sofalı Plan Tipi,
Dış Sofalı Plan Tipi,
İç ve Dış Sofalı Plan Tipi,
Köşe Sofalı Plan Tipi.

Avlulu Plan Tipi

Avlulu plan tipinde kapıdan girişe avlu denir. Zemini çoğunlukla toprak olup ara sıra bakım yapılır. Avlu taş kaplı ise taşlık denir. Avludan bir veya birkaç merdivenle üst kata çıkılır. Merdivenin başladığı yere pabuçluk denir, ayakkabı çıkarılırdı. Avlunun bir ya da iki yanı dışarı bakar. Burada yerden 60–80 cm kadar yükselen ve bir o kadar da geniş olan temel duvarı üzerinde binanın taşıyıcı dikmeleri belirli aralıklarla yer alırlar. Avlusuz Plan Tipi iklimsel koşulların olanak vermediği coğrafi bölgelerimizde ve kentsel dokuda konut tipleri genellikle avlusuz olmaktadır. Bunların bir kısmına doğrudan sokaktan girilebilmekte, bir kısmına bahçe üzerinden girilmektedir. Bu tip ülkemizde daha yaygın görülür.

Sofalara Göre Plan Tipleri

Ülkemizde geleneksel evlerimizde sofalar önemli yer tutarlar. Sofaların yoğun kullanımda olması birkaç nedenle ortaya çıkmış olabilir. Bunlar şu şekildedir. İlk olarak geleneksel toplumda Osmanlı aile tipolojisi çok egemendir onun için odalar bir tür küçük evler gibi işlev gördüklerinden, bu küçük evlerin buluşma noktası olarak sofalar geleneksel ev tarihimizde önem kazanmıştır. Bunlardan genellikle orta mekânlı ev tipleri diye söz edilir (Aksoy, 1983). Çünkü sofalar arasında da en yaygın olanı iç ve merkezde çözümlenmiş olan sofa tipolojileridir.

İklimе karşı en korunaklı, tek merkezden ısıtmaya elverişli plan tipolojileri bunlardan üretilir. Her bir yatak odasında soba yakmak hem masraflı hem de tehlikeli olduğu için tek bir sofadan ısınma sağlanarak, diğer odalarında o merkezden yayılacak ısıdan faydalanılması istenilmiştir. Bu nedenle sofalara göre plan tiplerini incelediğimizde başlıca vurgulanması gerekli nokta budur. Kendi içlerinde sofalı ev tipi, iç sofalı, orta sofalı ve dış sofalı plan tipleri olmak üzere ayrılabilir (Eldem, 1954, s. 24). Doğu Karadeniz evlerinde iç ve dış sofalı plan tipleri bir arada rastlanan plan tipleridir (Gür, 2000).

Sofasız Plan Tipi ev planının en ilkel bir durumunu ifade eden bu tipte oda veya odalar, sadece yan yana dizilmek suretiyle evi vücuda getirirler. Odaların önündeki geçit bir koridor niteliğindedir. Odalar üst katta oldukları zaman, geçit bir balkon karakterini alır. Daha çok güney bölgelerde, iklimin sıcak olduğu yerlerde, bu tipi benimsemiştir. Bu açık irtibatın daha soğuk yerlerde doğurduğu sakınca ve güçlükler, ergeç geçitlerin örtülmesiyle sonuçlanır (Eldem, 1954, s. 24). Kars ilimizdeki Rus konakları ve evleri bu tipolojinin en görkemli örnekleridir. Ayrıca sofasız koridor tipi evlere Tirebolu-Samsun arasında sık rastlanılır; bunlardan “sokak tipi evler” diye söz edilir (Gür, 2000).

Orta Sofalı Plan Tipinde sofa evin merkezinde ve dört tarafı oda sıraları ile çevrilidir. Sofanın aydınlık olması için oda sıralarının arasında eyvan şeklinde boşluk bırakılır. Bu eyvanlar daima sofanın merkezi üzerine tesadüf ettirilerek sofa ile bir

bütün teşkil ederler. Bu tipin iç sofalı tip ile olan yakınlığı sofayı aydınlatan eyvanların aynı doğrultu üzerinde oldukları kabul edilince göze çarpar. Bu vaziyette sofa ve eyvanlar bir bütün oluşturarak iç sofalı tipte olduğu gibi planı boydan boya kat ederler.

Sofaya açılan eyvan sayısının birden dörde kadar çıkarılabilmesi bu plan tipinin en zengin kompozisyonları vücuda getirmesine imkan vermiştir (Kömürcüoğlu, 1950). Bu sebepten bu plan daha büyük zengin evlerde tatbik edilebilmiştir. En güzel örnekleri Ankara evlerinde rastlanır. Sofanın dış hava tesirinden azami derecede korunmuş olması planın çok kompakt bir hale gelmesi, odaların arasındaki mesafelerin azalması bu plan tipini büyük şehirlerde ve bilhassa İstanbul'da çok sevdirmiştir. Ancak kırsalımızda, örneğin Hamsiköy'de iklimsel açıdan tercih edilmiştir (Aksoy, 1977).

İç Sofalı Plan Tipi iç sofa orta sofanın merkezi olma halini kaybetmiş durumudur. Sofanın iki yanı oda sıraları ile çevrilmiştir. İç sofa ihtiyaca göre yan sofa, eyvan veya merdiven sofası ilave edilerek yer yer genişletilmiş ve ferahlatılmıştır.

19. yüzyılda geniş ve ferah merdiven merakı neticesinde merdivenler sofanın içinde gayri muayyen yerden bir uca doğru giderek bu kısmı tamamen işgal eden üç kollu merdivenler şeklinde yapılmıştır. İç sofalı plan tipinin tercihine sebep daha ziyade iktisadi ve sıhhidir. Odaların sofanın iki tarafına dizilmesi ile sofa sahasından, aynı zamanda dış duvarlardan tasarruf etmek imkanı kazanılmıştır. Odalar arasındaki irtibat da kolaylaşmıştır. Bununla beraber sofanın tabiat ve bahçe ile yakınlığı azalmıştır.

Bu tipte oda sıraları bir sofa ile birbirlerine bağlanmıştır. Türkler Anadolu'da yerleşmeden evvel mevcut olan Hitit ve Helenistik evlerinde de bu plan şekli uygulanmıştır. Bu tipin ilk şekli sofanın yalnız bir tarafına odaların dizilmesi ile meydana gelir. Bundan sonra sofanın bir ucuna köşk ilave edilmesi ve köşkün oda şekline girmesi, bu ilavelerin sofanın bir veya iki ucunda olması ile dış sofalı plan tipi L ve U şeklinde inkişaf ederek bir veya iki kollu plan tipleri meydana gelir, bu suretle tipin müsaade ettiği azami genişlik ve büyüklüğü bulur. Bundan başka dış sofanın bir veya iki ucuna odalar ilave edilerek, bir veya iki ucu odalı plan şeması haline girer. Bu suretle daha mahfuz bir dış sofalı plan tipi meydana gelmiş olur.

4.4.Ayazağa Yerleşmesinde Yapılan Anket Tabloları ve Sonuçları

Alan çalışması yapılacak olan Ayazağa Köyü Mahallesiinde ikamet edenler içinden rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak 200 kullanıcı ile bir pilot çalışma yapılmıştır. Ayazağa Köyü Mahallesiinde yapılan anket çalışmasından elde edilen verilerin analizinde kullanıcıların mahalle seçiminde etkili olan eğitim, cinsiyet, gelir durumu, mülkiyet durumu, konut niteliği, konuttaki oda sayıları, konutun ısıtma şekli, konutun merkezi yerlere mesafesi ve konuttan memnuniyet durumları tablolar yardımı ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir (Tablo 4.2.). Bu incelemeden sonra likert ölçekli sorulara verilen cevaplar analiz edilerek tablo şeklinde gösterilmiştir (Tablo 4.3.).

Tablo 4.2. Denek Profili ve Verileri Gösteren Toplu Çizelge

Cinsiyet	Katılanların Sayısı	%
Kadın	57	28,5
Erkek	143	71,5
Toplam	200	100,0
Eğitim Seviyesi	Katılanların Sayısı	%
İlkokul	31	15,5
Ortaokul	48	24
Lise	91	45,5
Yüksekokul	30	15
Toplam	200	100,0
Gelir Düzeyi	Katılanların Sayısı	%
1001-1500	63	31,5
1501-2000	67	33,5
2001-3000	40	20
>3000	30	15
Toplam	200	100,0
Konut Sahipliği	Konut Sayısı	%
Ev sahibi	132	66
Kiracı	68	34
Toplam	200	100,0
Konutun Tipi	Konut Sayısı	%
Apartman	174	92
Müstakil	16	8
Bahçeli Ev	-	-
Toplam	200	100,0
Konuttaki oda sayısı	Konut Sayısı	%
1 Oda	19	9,8
2 Oda	17	8,5
3 Oda	95	47,5
4 Oda	29	14,5
5 ve daha fazla oda	40	20
Toplam	200	100,0

Oturduğunuz konutun ısınma şekli ?	Konut Sayısı	%
Kalorifer	91	45,5
Soba	69	34,5
Kat kaloriferi	9	4,5
Diğer	31	15,5
Toplam	200	100,0
Oturduğunuz konuttan memnuniyet durumunuz?	Katılanların sayısı	%
Evet	135	67,5
Hayır	65	32,5
Toplam	200	100,0
Büyük Alışveriş Merkezi Uzaklıklar	Konut Sayısı	%
<=100	23	11,5
101-200	37	18,5
201-400	14	7
401-500	26	13
501-700	14	7
701-900	-	-
>1000	86	43
Toplam	200	100,0
Küçük Alışveriş Merkezi Uzaklıklar	Konut Sayısı	%
<=100	94	47
101-200	46	23
>200	60	30
Toplam	200	100,0
Sağlık Merkezi Uzaklıklar	Konut Sayısı	%
<=100	67	33,5
101-300	33	16,5
301-500	21	10,5
501-700	39	19,5
701-900	9	4,5
>1000	31	15,5
Toplam	200	100,0
Oturduğunuz mahalleden memnuniyet durumu	Katılanların sayısı	%
Evet	162	81
Hayır	38	19
Toplam	200	100,0
Mahallede herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?	Katılanların Sayısı	%
Evet	133	66,5
Hayır	67	33,5
Toplam	200	100,0
İşe giderken vasıtaya biniyor musunuz?	Katılanların Sayısı	%
Evet	123	61,5
Hayır	77	38,5
Toplam	200	100,0

Oturduğunuz Konutun Yaşı ?	Katılanların Sayısı	%
1-5	16	8
6-10	36	18
11-15	64	32
16-20	66	33
20 ve Üstü	18	9
Toplam	200	100,0
Mahallenizdeki yeşil alanlar yeterli mi ?	Katılanların Sayısı	%
Evet	115	57,5
Hayır	85	42,5
Toplam	200	100,0
Belediye Hizmetinden Memnun musunuz ?	Katılanların Sayısı	%
Evet	53	26,5
Hayır	147	73,5
Toplam	200	100,0
Sokak Aydınlatmalarını Yeterli buluyor musunuz?	Katılanların Sayısı	%
Evet	63	31,5
Hayır	137	68,5
Toplam	200	100,0
Sosyal Altyapı Hizmetlerini Yeterli buluyor musunuz?	Katılanların Sayısı	%
Evet	149	74,5
Hayır	51	25,5
Toplam	200	100,0
Yaya kaldırımları kullanımınıza uygun mu ?	Katılanların Sayısı	%
Evet	37	18,5
Hayır	163	81,5
Toplam	200	100,0
Mahallenizde park etme sorunu var mı ?	Katılanların Sayısı	%
Evet	113	56,5
Hayır	87	43,5
Toplam	200	100,0
Mahallenizdeki en önemli sorun ?	Katılanların Sayısı	%
İşlevsel Değişim	53	26,5
Mekansal Değişim	77	38,5
Sosyo Kültürel Değişim	22	11
Diğer	48	24
Toplam	200	100,0
Hanenizde kaç kişi var ?	Katılanların Sayısı	%
1-3	89	44,5
4-5	77	38,5
6 ve üzeri	34	17
Toplam	200	100,0

Mahallede kaç aile ile ilişkiniz var ?	Katılanların Sayısı	%
0	22	11
1-3	49	24,5
4-6	77	38,5
7 ve üzeri	52	26
Toplam	200	100,0
Aktiviteler	Katılanların Sayısı	%
Sinema	26	5,59
Aile ile ev gezisi	113	24,3
Okumak	14	3,01
Kahve veya kulüp	79	16,98
TV seyretmek	183	7,09
Çeşitli sporlar	33	39,33
Ailece şehir gezisi & piknik	17	3,65
Toplam	200	100,0
Kaç yıldır İstanbul'da yaşıyorsunuz ?	Katılanların Sayısı	%
1-10	37	18,5
11-20	39	19,5
21 ve üstü	124	62
Toplam	200	100,0

Ankete katılan kullanıcıların demografik özelliklerini gösteren frekans ve yüzdeler frekansları düzenlenmiştir. Buna göre, anketi cevaplayanların cinsiyetlerinin dağılımının %28,5'i kadın iken, %71,5'i ise erkektir.

Eğitim durumlarına bakıldığında katılımcıların %39,5'inin ilk ve orta okul mezunu, %45,5'inin lise ve %15'inin ise yüksek öğretim düzeyine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların gelir durumu incelendiğinde %31,5'i 1001-1500 TL arasında aylık gelire sahip iken % 33,5'i 1501-2000 TL arasında gelir düzeyi olduğu ve %20'si 2001-3000 arasında gelir düzeyi olup en son olarak %15'inin gelir düzeyinin 3000 ve üzeri gelire sahip bulunduğu görülmektedir.

Konutların mülkiyet durumlarına bakıldığında, ankete katılanların %66'sının kendi konutunda oturduğu, %34'ünün ise kiracı durumunda olduğu anlaşılmaktadır.

Bu konutların %92'sinin apartman, %8'inin ise müstakil ve/veya bahçeli konut niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Konutların oda sayılarına bakıldığında, % 9,8'inin 1 odalı,% 8,5'inin 2 odalı,%47,5'inin 3 odalı, %14,5'i 4 odalı iken,%20'sinin ise 5 ve daha fazla odalı olduğu görülmektedir.

Bu konutların %34,5'inin soba ile, %50'sinin kalorifer/kat kaloriferi ile ısıtılmakta oldukları gözlenmektedir.

Katılımcıların %67,5'i oturdukları konutlarından memnun iken, %32,5'i ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Yerleşim alanlarında oturanların fiziki donatılar olarak ele alınan büyük alış-veriş merkezine olan uzaklıklarına bakıldığında konutların %30'u bu merkezlere 200 metreden yakın iken, %43'üne 1000 metreden uzak olduğu anlaşılmaktadır.

Bu konutların küçük alış-veriş merkezlerine mesafelerine bakıldığında ise %47'sinin 100 metreden yakın,%30'unun da 200 metreden uzak olduğu görülmektedir.

En yakın sağlık merkezine uzaklıklarına bakıldığında ise, %60,5'inin 500 metreden daha az uzaklıkta yer aldığı anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların %81'i mahalleden memnun iken %19'u memnun olmadığını belirtmiştir.

Ankete katılanların %66,5'i mahallede herhangi bir sorun ile karşılaşmadığını belirtir iken %33,5'i karşılaştığını belirtmiştir.

Ankete katılanların %61,5'i işe giderken vasıta kullandıklarını, %38,5'i kullanmadıklarını belirtmiştir.

Ankete katılanların oturdukları konutların yaşlarına bakıldığında, %8'inin 1-5, %18'inin 6-10, %32'sinin 11-15, %33'ünün 16-20, %9'unun ise 20 ve üstü olduğu belirtilmiştir.

Ankete katılanların %57,5'ini mahallelerindeki yeşil alanların yeterli olduğu belirtirken, %42,5'i yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılanların %26,5'i belediye hizmetinden memnun olduğunu belirtirken, %73,5'i memnun olmadığını belirtmiştir.

Ankete katılanların %31,5'i sokak aydınlatmalarını yeterli bulurken, %68,5'i yetersiz bulunduğunu belirtmiştir.

Ankete katılanların %74,5'i sosyal altyapı hizmetlerini yeterli bulurken %25,5'i yetersiz bulunduğunu belirtmiştir.

Ankete katılanların %18,5'i yaya kaldırımlarının kullanımını uygun olduğunu söylerken, %81,5'i uygun bulmadığını belirtmiştir.

Ankete katılanların %56,5'i mahallelerinde park etme sorunu olmadığını söylerken, %43,5'i park etme sorunu olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılanların %26,5'i İşlevsel Değişimi, %38,5'i Mekansal Değişimi, %11'i Sosyo Kültürel Değişimi, %24'ü ise Diğer seçeneğini mahallelerdeki en önemli sorun olarak belirtmiştir.

Ankete katılanların hanelerinde kaç kişi olduğuna bakıldığında, % 44,5'inin 1-3, %38,5'inin 4-5, %17'sinin ise 6 ve üzeri olduğunu belirtilmiştir.

Ankete katılanların mahallelerinde kaç aile ile ilişkisi olduğuna bakıldığında , %11'inin hiçbir aile ile ilişkisinin olmadığı, % 24,5'inin 1-3, %38,5'inin 4-6, %26'sının ise 7 ve üzeri olduğu belirtilmiştir.

Ankete katılanlar boş zamanlarını , %5,59'unun sinema, %24,3'ünün ev gezisi, %3,01'inin okuma, %16,98'inin kahve veya kulüp, %7,09'unun Tv seyretme, %39,33'ünün spor, %3,65'i ailece şehir gezisi ve piknik ile değerlendirdiği belirtilmiştir.

Ankete katılanların %18,5'i 1-10, %19,5'i 11-20, %62'sinin ise 21 ve üstü yıldır İstanbul'da yaşadığını belirtmiştir.

Tablo 4.3. Likert Ölçekli Soruların Analiz Çizelgesi

5-Tamamen katılıyorum 4-Katılıyorum 3-Kararsızım 2-Katılmıyorum 1-Hiç katılmıyorum

	Katılımcıların Sorulara Verdikleri Cevapların Oranları (%)	1	2	3	4	5
8.1	Mahallemiz yeterli düzeyde altyapı ve sosyal donatıya sahiptir.	65	15	15	-	5
8.2	Yerel yönetim mahallemize gerekli hizmetleri vermek için çaba göstermektedir.	65	25	10	-	-
8.3	Mahallemizde yeterli düzeyde alışveriş merkezleri mevcuttur.	75	20	-	5	-
8.4	Mahallemizdeki binaların mimarisini beğeniyorum.	75	20	5	-	-
8.5	Oturduğum mahalle iktisadi beklentilerime uygundur.	60	20	15	-	5
8.6	Oturduğum mahalle sosyal yaşantıma uygundur.	40	20	25	-	15
8.7	Oturduğum mahalle kültürel gereksinimlerimi karşılayacak donatılara sahiptir.	45	40	10	-	5
8.8	Oturduğum mahallede gürültü kirliliği yoktur.	50	25	20	-	5
8.9	Oturduğum mahallede görüntü kirliliği yoktur.	45	35	10	10	-
8.10	Oturduğum mahallede komşuluk ilişkileri iyidir.	20	5	15	35	25
8.11	Oturduğum mahallede diğer mahallelere göre daha prestijlidir.	35	45	5	10	5
8.12	Mahallemizde sokak aydınlatmaları yeterli düzeydedir.	30	35	20	10	5
8.13	Mahallemizde park etme sorunu yoktur.	80	20	-	-	-
8.14	Mahallemizde sağlık merkezleri yeterlidir.	50	35	15	-	-
8.15	Oturduğum mahallede yeterli spor alanı vardır.	75	20	-	-	5
8.16	Mahallemizdeki kaldırım ve yol kaplamaları çağdaş yaşam düzeyine uygundur.	90	10	-	-	-
8.17	Mahallemizin temizlik işlemleri yapılmaktadır.	30	35	10	15	10
8.18	Oturduğum mahallede ulaşım sorunu yoktur.	45	20	15	15	5
8.19	Mahallemizde yeşil alanlar ve çocuk oyun alanları yeterlidir.	60	30	5	5	-

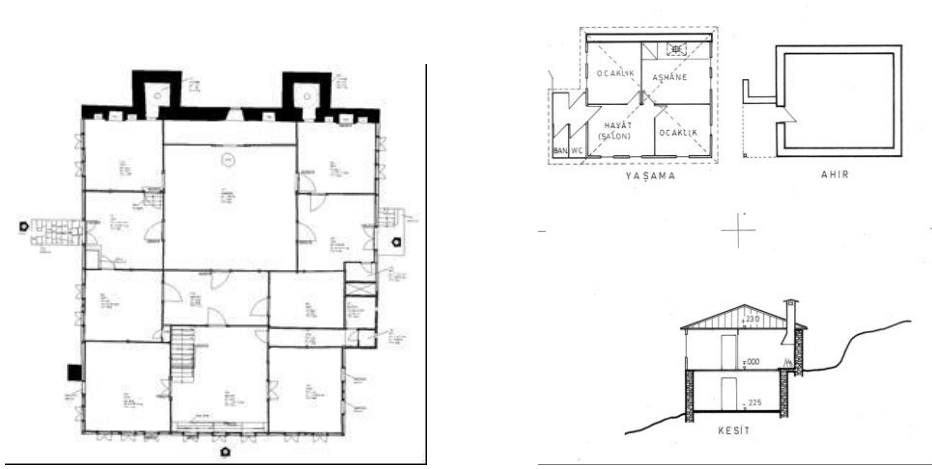
5.BULGULAR VE YORUMLAR

Ayazağa Mahallesi 110.Sokak'taki 1-30 no'lu konutlara uygulanan mekansal sentaktik analizlerden önceki bölümlerde söz edilmiştir.

Ayazağa Köyü Mahallesi, 110. Sokak'ta yaşayan insanların, geleneksel değerlerle, ailelerin yaşam tarzları ve kültürel değerlerini biçimlendirdikleri mekanlara yansıttığını, mekansal ilişkileri tanımladığını, bir kısmının değişerek, bir kısmının benzer şekilde günümüze taşındığını göstermektedir. Ayazağa Yerleşmesindeki kullanıcıların Karadeniz Konut Plan Tipleri'nden Sofalı Plan Tiplerini tercih ettikleri gözlemlenmektedir.

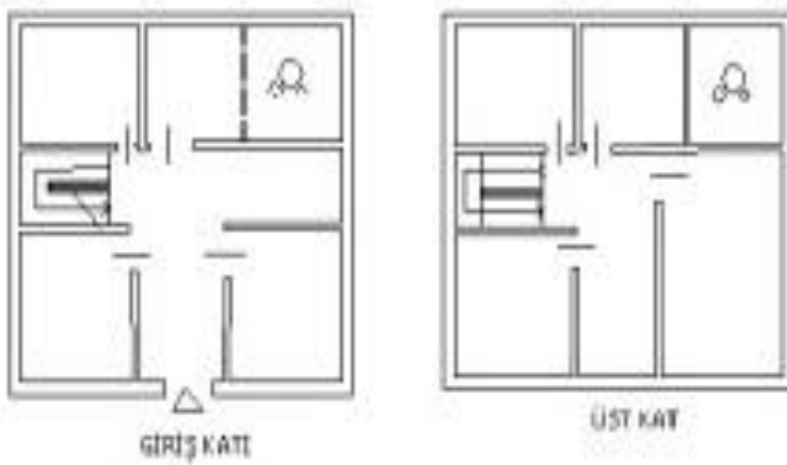
İç ve dış sofalı plan tiplerine Karadeniz'in doğusunda Sürmene'de ve Rize'deki zengin konutlarında sıkça rastlanmaktadır. Bu tip çok eşikli mahremiyet anlayışı ev halkının dış kullanıcı trafiğinden bağımsız olarak yaşamını sürdürmesine olumlu ortam hazırlar (Gür, 1993, s.4.1-4.61.).

Köşe sofalı plan tiplerine Karadeniz'in doğusunda ve Osmanlı zamanında sancak merkezlerini taşrası sayılan Giresun'da ve Giresun Samsun arası yerleşmelerde, Rize tarafında küçük evlerde rastlanmaktadır (Gür, 1993, s.4.1-4.61.) (Şekil 5.1.).

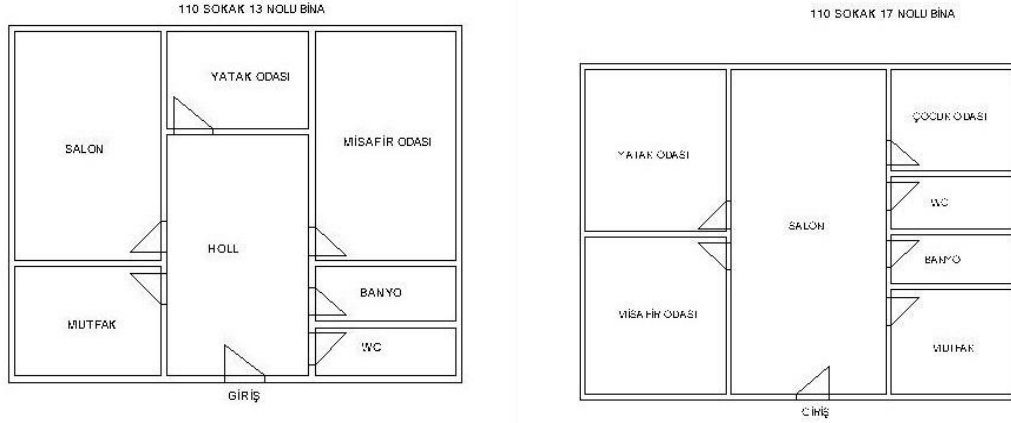
Şekil 5.1. İç – Dış Sofalı Plan Tipi ve Köşeli Sofa Plan Tipi

Karadeniz'in kıyı şeridinde, Gümüşhane ve Bayburt geleneksel evlerinde iç sofalı diyebileceğimiz karnıyarık plan tipindeki evlere de rastlanılmaktadır (Uçar, 2009, s. 154) (Şekil 5.2.).

Şekil 5.2. İç Sofalı Plan Tipi (Karnıyarık)

Ayazağa Köyü Mahallesi, 110. Sokak'taki konut tiplerinin mekansal sentaks analizi yöntemiyle incelenmesi sonucunda konutların, Geleneksel Türk evinin en yaygın plan tipi olan, halk arasında karnıyarık olarak adlandırılan, İç Sofalı Plan tiplerine benzer olduğu ortaya çıkmıştır.

Şekil 5.3. Ayazağa Yerleşmesi 110. Sokak'taki Örnek Plan Tipleri (İç Sofalı/Karnıyarık)

İç sofalı plan tipleri genellikle sıkışık yerleşmelerde, kasaba ve şehirlerde tercih edilmiştir. Ekonomik ve eğitim seviyesi orta ve daha alt seviyede olan insanların iç sofalı plan tipini tercih etmesinin ana nedeni daha ekonomik ve diğer evlere nazaran daha fazla odayı içermesidir.

Ayazağa nüfusunun sosyo-kültürel verilerinden bu nüfusun alt orta gelir grubuna dahil olduğu (%65'inin aylık geliri 2000 TL ve daha az), kısıtlı olanaklara sahip olduğu, ve fakat tüm bunlara karşın yaşadığı semti çeşitli nedenlerle sevdiği anlaşılmaktadır (%81'i mahalleden memnun ve %89'unun mahalleden en az 1 aile ile iyi komşuluk ilişkileri mevcut). Ayazağa Mahallesi sosyal yaşam alanlarında yeşil alan eksikliği, park ve yaya kaldırımı sorunu olmasına rağmen (%73,5'i belediye hizmetinden memnun değil), insanların bu mahalleyi komşuluk ilişkilerinden dolayı benimsediği gözlemlenmektedir. Ayazağa bölgesinde yaşayan insanların büyük çoğunluğu Karadeniz kökenli olduğundan dolayı kendilerini daha güvende, daha rahat hissettikleri anlaşılmaktadır.

İlerde yapılacak, yenileme, dönüştürme veya taşıma projelerinde konut tercihlerinin ve sosyo-ekonomik durumlarının göz önünde bulundurulmasında yarar vardır.

6.SONUÇ

Bilindiği gibi, tüm planlama çalışmalarında ilk adım bilgi toplama sürecinde toplanan bilgilerin çözümlene, birleştirme ve değerlendirme işlemlerinden geçtikten sonra, planlama için girdiler oluşturmasıdır. Bunun mekanların planlamasında, toplumsal sistemin üst ve alt ölçeklerdeki ilişkileri göz önünde tutularak sürdürülmesi gerekmektedir.

Kullanıcıların yaşam alanlarının planlanması veya iyileştirilmesi sırasında kullanıcıların buldukları toplumların kültürleri, sosyal ve ekonomik yapıları, çevrenin fiziksel özellikleri ve kullanıcıların değişen kişilikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda, kullanıcılar arası sosyal ilişkilere en uygun donatı ve mekanların yaratılması gerekmektedir.

Ayazağa Yerleşmesi 110. Sokak'ta incelenip, mekansal sentaks yöntemiyle analiz edilen evlerde salon evin odak noktasıdır. Salon sistemde kontrolü elinde tutmakta, tüm eylemler öbür mekânlara aktarılmaktadır. Plan tipleri de salona göre biçimlenmiştir. Geleneksel Karadeniz Evlerinin mimari özelliklerine bakıldığında, salonun diğer mekânlarla bağlantıyı sağlayan birim olduğu kolaylıkla görülmektedir. Sezgilerimizle söylediğimiz bu durum mekân sentaksı analizi ile bilimsel bir yolla analiz edilmekte, sonuçlar görsel ve sayısal olarak yukarıki bölümlerde ortaya konmaktadır. Ayazağa Yerleşmesi 110.Sokak'ta yapılan mekânsal sentaks analizleri sonucunda evler genellikle salon merkezli olup, simetrik yapı sergilemektedir. Analize göre en entegre birim salon çıkmıştır. Günlük yaşamda odak noktası olan, tüm işlerin buradan yürütülüp, denetlendiği varsayımı güçlenmektedir

Kullanıcının, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısındaki değişimine bağlı olarak, fiziksel ve psikolojik tepkileri bilmek de, gelecekte yapılacak olan konut plan tiplerindeki değişikliklere, ortam yaratma sanatı olarak tanımlanabilecek mimarlık disiplinlerinin başarılı uygulamaları açısından büyük bir öneme sahiptir.

Araştırma, Ayazağa Köyü Mahallesi ile sınırlandırılmış olmasına rağmen araştırmadaki yöntem ve teknikleri, diğer konut alanlarındaki konut plan tiplerinde de uygulamak mümkün olabilmektedir. Bu nedenle, araştırmanın planlama veya iyileştirme çalışmalarında, kentsel politikaları belirleyenlere ve karar organlarına yol gösterici bir rehber olabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırma ile

- Kullanıcıların sosyal, ekonomik, kültürel özellikleri elde edilmiştir,
- Mevcut konut tipleri ile ilgili olarak kısa vadede, veri üretebilme olanağı sağlanmıştır.
- Mevcut konut tipleri ile ilgili olarak uzun vadede, bu tipler ile ilgili yeni tasarım ilke ve ölçütlerine veriler sağlanabilmiştir.
- Elde edilen veriler ile geleceğe yönelik belirli çözümler üretebilme olanağı sağlanabilmiştir.
- Üretilen bilgilerin yeni yapılacak konutların fiziksel yapısına etkisi olacağı açıktır.
- Geleceğe yönelik yapılan tahminler, esnek planlama anlayışına veri oluşturacaktır.

Bu bakımdan bu tez bu alana belli bir katkıda bulunmuştur.

7. KAYNAKLAR

Anonim, İBB, Şehir Rehberi, (<http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map.aspx>), 2012

Anonim, Vikipedi, (<http://tr.wikipedia.org/wiki/İstanbul> ,
http://tr.wikipedia.org/wiki/Ayazağa,_Şişli , <http://tr.wikipedia.org/wiki/Sarıyer>), 2012

AKSOY, Ö., “Biçimlendirme”, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İnşaat - Mimarlık Fakültesi Yayınları, Trabzon, 1977

ASLAN, E., “Türkiye’deki Geleneksel Konut Tipoloji Ve Bileşenlerinin Sürekliliği”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, FBE, İstanbul, 2012

DİNÇER, İ., “Dönüşüm Baskısı Altındaki Tarihi Kent Merkezlerinde Koruma Sorunu: Diyarbakır Suriçi Örneği. Korumada 50 Yıl Sempozyumu” MSGSÜ. Korumada 50 Yıl bildiriler kitabı içinde. MSGSÜ yayını s: 207–216 , 2005

DURŞUN, P., “Trabzon Kentsel Dokusunda Morfolojik Analiz”, Ph.D., İstanbul Teknik Üniversitesi, Fenbilimleri Enstitüsü, Mimarlık / Bina Bilgisi , İstanbul, 2002

ELDEM, S. H., “Türk Evi Plan Tipleri”, İTÜ Mimarlık Fakültesi, Pulhan Matbaası, İstanbul, s: 24, 1954

ERİNCİK, E., “Konut Tercihlerinin, Mekansal Dizin ve Mekansal Davranış Parametreleri İle İlişkisi”, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2003

HILLIER B. , HANDSON J., “ The Social Logic Of Space ”, Cambridge University Press, Cambridge, 1984

GÜR, Ş.Ö., Konutta Yaşam Niteliğini Belirleyen Boyutlara Genel Bir bakış, Doğu Karadeniz Bölgesi Nitelikli Konut Araştırması, KTÜ. Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümü, Cilt IV, s.4.1-4.61. , 1993

GÜR, Ş.Ö., “Mekan Örgütlenmesi”, Gür Yayıncılık, Trabzon, s: 43-44, 1996

GÜR, Ş. Ö., “Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü” , Yapı Endüstri Merkezi yayınları , İstanbul, 2000

GÜVENÇ, B., “Kültür ve İnsan, Antropolojiye Giriş”, Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, g-1, Ayyıldız Matbaası, Ankara, s: 24, 1972

KIRCI, N., “The Morphological Analysis Of The Master Architects In 20th Century”, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Doktora Tezi , Trabzon, 2001

KÖMÜRCÜOĞLU, E., “Ankara Evleri ”, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi , İstanbul, 1950

LEFEBVRE, H., “The Production of Space ”, Basil Blackwell, Oxford, 1991

ONAT,Z., “Kütüphanelerin Mekansal Organizasyonunda Kütüphanecinin Rolü”, Türk Kütüphaneciler Derneği, Türk Kütüphaneciliği; Cilt 10, Sayı 2 : Türk Kütüphaneciliği ; 119-136, Ankara, 1990

ÖZYILMAZ, H. “Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisinde Morfolojik Analiz; Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi”, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, s: 31, 2007

SCHULZ, C., “Existence, Space and Architecture Praeger Publishers” , Praeger Publishers, New York, 1971

UÇAR,H., “Geleneksel Bayburt Evlerinin Plan Tipolojisi Ve Mekanların Örgütlenme Biçimleri”, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Erzurum, s:154, 2009

USTA, A., USTA, G. K., “Türkiye'de Popüler Kültür ve Mimari Eğilimlerin Toplumsal Bağlamı ”, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayın Grubu , Sayı : 75, İstanbul, 199

7.1 EKLER :

EK-7.1.1.AYAZAĞA YERLEŞMESİNİN BİR ÖRNEKLEM ÜZERİNDEN SOSYO-KÜLTÜREL VE FİZİKSEL ANALİZİNE YÖNELİK ANKET SORULARI

1.Hane Halkı Yapısı

1.1.Cinsiyetiniz Erkek(.....) Kadın(.....)

1.2.Hanenizde kaç kişi var?(.....)

1.3.Eğitim durumunuz nedir?

İlkokul ()

ortaokul ()

lise()

yüksekokul ()

2.Hane Halkının Kente ve Mahalleye Gelişi

2.1.Ne kadar süredir İstanbul'da yaşamaktasınız?(.....)

2.2.Bu mahalleye geldikten sonra herhangi bir sorun ile karşılaştınız mı?

3.Hane Halkının Ekonomik Durumu

3.1.Hane halkının toplam gelirleri ne kadardır?

*1000tl-1500tl *1500tl-2000tl *2000tl-3000tl *3000tl ve üzeri

3.2.İşinize giderken vasıtaya biniyor musunuz?

Hayır()

Evet ()

4.Mahallenin Özellikleri

4.1.Konutunuza en yakın hastahane,sağlık ocağı,eczane ne kadar uzaklıktadır?(..... metre)

4.2.Konutunuza en yakın büyük alışveriş merkezi ne kadar uzaklıktadır?(..... metre)

4.3.Konutunuza en yakın küçük alışveriş merkezi ne kadar uzaklıktadır? (..... metre)

5.Hane Halkının Sosyal Özellikleri

5.1.Mahallede veya apartmanda yakın ilişki kurduğunuz kişiler var mı?Kaç aile?

Hayır

Evet : Aile

5.2.Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirmektesiniz?(uygun olanları işaretleyiniz)

Sinema ()

Aile ile ev gezisi ()

Okumak ()

Kahve veya Kulüp ()

TV seyretmek ()

Çeşitli sporlar ()

Ailece şehir gezisi veya piknik ()

6.Oturulan konutun özellikleri

6.1.Oturduğunuz konut kendinizin mi?

6.2.Oturduğunuz konutun niceliği nedir?

Apartman kat1 &&m2

Tek katlı ev &&m2

Bahçeli ev &&m2

6.3.Konutunuzda salon (misafir odası) dahil kaç oda var?(..... oda var)

Yeterli mi? *Evet Hayır*

6.4.Konutunuzda ne ile ısınmaktasınız?

Kalorifer

Soba

Kat kaloriferi

Diğer

6.5.Oturduğunuz konutun yası?

1-5 ()

6-10 ()

11-15 ()

15-20 ()

20 ve üstü ()

7.Konut ve mahalleden memnuniyet

7.1.Oturduğunuz konuttan memnun musunuz?

Evet,çünkü;.....

Hayır,çünkü;.....

7.2.Bu mahallede oturmaktan memnun musunuz?

Evet,çünkü;.....

Hayır,çünkü;.....

7.3.Mahalledeki yeşil alan ve çocuk oyun alanları yeterli mi?

Evet Hayır

7.4.Mahallenizin veya yakın çevrenizin altyapı ve belediye hizmetlerinden memnun musunuz?

Evet () Hayır () ise neden;.....

7.5.Sokak aydınlatmalarını yeterli buluyor musunuz?

Evet () Hayır () ise neden;.....

7.6.Mahallenizdeki sosyal altyapı hizmetlerini (cami,spor alanları,sağlık merkezi,alışveriş merkezi vb)yeterli buluyor musunuz?

Evet Hayır

7.7.Mahallenizdeki yaya kaldırımları kullanımınıza uygun mu?

Evet () Hayır ()

7.8.Apartman veya mahallenizde park etme sorunu var mı?

Evet () Hayır ()

7.9.Sizce mahallenize yönelik en önemli sorun hangisidir? (Örneğin mahallenizdeki altyapı,yol sorunu,temizlik işleri,üst geçit olmaması vb.)

**İşlevsel değişim*

**Mekansal değişim*

**Sosyo-kültürel değişim*

**Diğer(belirtiniz)*

8.Likert Ölçekli Sorular

5-Tamamen katılıyorum 4-Katılıyorum 3-Kararsızım 2-Katılmıyorum 1-Hiç katılmıyorum

8.1	Mahallemiz yeterli düzeyde altyapı ve sosyal donatıya sahiptir.	5	4	3	2	1
8.2	Yerel yönetim mahallemize gerekli hizmetleri vermek için çaba göstermektedir.	5	4	3	2	1
8.3	Mahallemizde yeterli düzeyde alışveriş merkezleri mevcuttur.	5	4	3	2	1
8.4	Mahallemizdeki binaların mimarisini beğeniyorum.	5	4	3	2	1
8.5	Oturduğum mahalle iktisadi beklentilerime uygundur.	5	4	3	2	1
8.6	Oturduğum mahalle sosyal yaşantıma uygundur.	5	4	3	2	1
8.7	Oturduğum mahalle kültürel gereksinimlerimi karşılayacak donatılara sahiptir.	5	4	3	2	1
8.8	Oturduğum mahallede gürültü kirliliği yoktur.	5	4	3	2	1
8.9	Oturduğum mahallede görüntü kirliliği yoktur.	5	4	3	2	1
8.10	Oturduğum mahallede komşuluk ilişkileri iyidir.	5	4	3	2	1
8.11	Oturduğum mahallede diğer mahallelere göre daha prestijlidir.	5	4	3	2	1
8.12	Mahallemizde sokak aydınlatmaları yeterli düzeydedir.	5	4	3	2	1
8.13	Mahallemizde park etme sorunu yoktur.	5	4	3	2	1
8.14	Mahallemizde sağlık merkezleri yeterlidir.	5	4	3	2	1
8.15	Oturduğum mahallede yeterli spor alanı vardır.	5	4	3	2	1
8.16	Mahallemizdeki kaldırım ve yol kaplamaları çağdaş yaşam düzeyine uygundur.	5	4	3	2	1
8.17	Mahallemizin temizlik işlemleri yapılmaktadır.	5	4	3	2	1
8.18	Oturduğum mahallede ulaşım sorunu yoktur.	5	4	3	2	1
8.19	Mahallemizde yeşil alanlar ve çocuk oyun alanları yeterlidir.	5	4	3	2	1

K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D
	Değeri		değeri		değeri		değeri		değeri		Değeri
1	-	51	0.132	101	0.084	151	0.063	201	0.051	251	0.044
2	-	52	0.130	102	0.083	152	0.063	202	0.051	252	0.043
3	-	53	0.12	103	0.083	153	0.063	203	0.051	253	0.043
4	-	54	0.127	104	0.082	154	0.062	204	0.051	254	0.043
5	0.352	55	0.126	105	0.082	155	0.062	205	0.051	255	0.043
6	0.349	56	0.124	106	0.081	156	0.062	206	0.050	256	0.043
7	0.34	57	0.123	107	0.081	157	0.062	207	0.050	257	0.043
8	0.328	58	0.121	108	0.080	158	0.061	208	0.050	258	0.043
9	0.317	59	0.120	109	0.080	159	0.061	209	0.050	259	0.043
10	0.306	60	0.119	110	0.079	160	0.061	210	0.050	260	0.042
11	0.295	61	0.117	111	0.079	161	0.061	211	0.050	261	0.042
12	0.285	62	0.116	112	0.078	162	0.060	212	0.049	262	0.042
13	0.276	63	0.115	113	0.078	163	0.060	213	0.049	263	0.042
14	0.267	64	0.114	114	0.077	164	0.060	214	0.049	264	0.042
15	0.259	65	0.113	115	0.077	165	0.060	215	0.049	265	0.042
16	0.251	66	0.112	116	0.076	166	0.059	216	0.049	266	0.048
17	0.244	67	0.111	117	0.076	167	0.059	217	0.049	267	0.042
18	0.237	68	0.109	118	0.075	168	0.059	218	0.048	268	0.041
19	0.231	69	0.108	119	0.075	169	0.059	219	0.048	269	0.041
20	0.225	70	0.107	120	0.074	170	0.058	220	0.048	270	0.041
21	0.220	71	0.106	121	0.074	171	0.058	221	0.048	271	0.041
22	0.214	72	0.105	122	0.074	172	0.058	222	0.048	272	0.041
23	0.209	73	0.104	123	0.073	173	0.058	223	0.048	273	0.041
24	0.205	74	0.104	124	0.073	174	0.057	224	0.047	274	0.041
25	0.200	75	0.103	125	0.072	175	0.057	225	0.047	275	0.041
26	0.196	76	0.102	126	0.072	176	0.057	226	0.047	276	0.041
27	0.192	77	0.101	127	0.072	177	0.057	227	0.047	277	0.040
28	0.188	78	0.100	128	0.071	178	0.056	228	0.047	278	0.040
29	0.184	79	0.099	129	0.071	179	0.056	229	0.047	279	0.040
30	0.181	80	0.098	130	0.070	180	0.056	230	0.046	280	0.040
31	0.178	81	0.097	131	0.070	181	0.056	231	0.046	281	0.040
32	0.174	82	0.097	132	0.070	182	0.055	232	0.046	282	0.040
33	0.171	83	0.096	133	0.069	183	0.055	233	0.046	283	0.040
34	0.168	84	0.095	134	0.069	184	0.055	234	0.046	284	0.040
35	0.166	85	0.094	135	0.068	185	0.055	235	0.046	285	0.040
36	0.163	86	0.094	136	0.068	186	0.055	236	0.046	286	0.039
37	0.160	87	0.093	137	0.068	187	0.054	237	0.045	287	0.039
38	0.158	88	0.092	138	0.067	188	0.054	238	0.045	288	0.039
39	0.155	89	0.091	139	0.067	189	0.054	239	0.045	289	0.039
40	0.153	90	0.091	140	0.067	190	0.054	240	0.045	290	0.039
41	0.151	91	0.09	141	0.066	191	0.054	241	0.045	291	0.039
42	0.148	92	0.089	142	0.066	192	0.053	242	0.045	292	0.039
43	0.146	93	0.089	143	0.066	193	0.053	243	0.045	293	0.039
44	0.144	94	0.088	144	0.065	194	0.053	244	0.044	294	0.039
45	0.142	95	0.087	145	0.065	195	0.053	245	0.044	295	0.039
46	0.140	96	0.087	146	0.065	196	0.053	246	0.044	296	0.038
47	0.139	97	0.086	147	0.064	197	0.052	247	0.044	297	0.038
48	0.137	98	0.086	148	0.064	198	0.052	248	0.044	298	0.038
49	0.135	99	0.085	149	0.064	199	0.052	249	0.044	299	0.038
50	0.133	100	0.084	150	0.064	200	0.052	250	0.044	300	0.038

EK- 7.1.2 Mekansal sentaks analiz Değerleri Tablosu [Hillier ve Hanson, 1984]

Ek.7.2.

ÖZGEÇMİŞ

4 Temmuz 1980 tarihi, Trabzon ili, Merkez İlçesi doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi aynı ilçede tamamladıktan sonra, Muğla Üniversitesi Milas Sıtkı Koçman Meslek Yüksek Okulu Restorasyon bölümünden 2005'te mezun oldum. 2005 yılında Beykent Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesinde Mimarlık bölümüne kaydoldum. Mimarlık bölümünden 2009 yılında mezun oldum. Askerlik görevimi 2009 Aralık-2010 Mayıs ayında kısa dönem er olarak Kastamonu İl Jandarma Birliği'nde tamamladım.2011 yılında Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

2012 yılında aile şirketinin devamı olarak İstanbul'da Özerler Yapı Mimarlık Şirketi'ni kurup halen aynı şirkette çalışma hayatıma devam etmekteyim.

Yabancı dilim İngilizcedir.